

Percepcija policije u Crnoj Gori

Rezultati kvantitativnog
istraživanja

Novembar, 2021. godine

oebs

Organizacija za evropsku
bezbjednost i saradnju
Misija u Crnoj Gori

DEFACTO
CONSULTANCY

Sažetak

Kako bi Uprava policije funkcionisala na pravi način i ispunjavala svoj zadatak, te djelovala u službi građana, neophodno je odrediti šta su za građane poželjni obrasci ponašanja i šta oni od policije očekuju. Ovaj izvještaj predstavlja iskorak upravo u tom smjeru.

Za potrebe izrade izvještaja sprovedeno je kvantitativno istraživanje na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1002 ispitanika, koje garantuje standardnu statističku grešku od +/- 3.1% sa intervalom povjerenja od 95% za 50% distribucije. Terenski dio istraživanja trajao je od 29. septembra do 17. oktobra 2021. godine, dok su podaci analizirani u prvoj polovini novembra 2021. godine. Značajno je primijetiti da ovogodišnje istraživanje predstavlja treći talas ovog projekta - prva dva su sprovedena krajem 2019. i 2020. godine, a ta činjenica nam omogućava praćenje trendova i poredenje pojedinih rezultata.

Glavni nalazi su podijeljeni u sedam tematskih cjelina, koje prate konstrukciju upitnika kreiranog u saradnji sa predstavnicima Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije.

U prvoj tematskoj cjelini date su osnovne informacije o korišćenom metodu i prikupljenim podacima. Glavni nalazi su sistematizovani u sljedećim poglavljima: „Bezbjednost i policija“ sadrži podatke o opštoj percepciji bezbjednosti u Crnoj Gori, te stavovima o policiji i kvalitetu njenog rada u prethodnih 12 mjeseci; u poglavlju „Policija u zajednici“ prikazani su podaci koji se odnose na procjenu nivoa zadovoljstva građana u pogledu prisustva i saradnje sa pripadnicima policije u njihovoj zajednici, dok poglavlje „Korupcija“ sadrži stavove ispitanika o percepciji borbe policije sa korupcijom. Nadalje, slijedi poglavlje „Integrativne politike“, posvećeno analizi stavova o osnovnim karakteristikama crnogorskih službenika policije, zastupljenosti žena u policiji te njihovim stavovima o potencijalnoj karijeri u ovoj instituciji. Naredno poglavlje, „Informisanje“, bavi se samoprocjenom nivoa informisanosti o radu policije i kanalima koje ispitanici najčešće koriste za informisanje. Na kraju, u posljednjoj cjelini izvještaja predstavljena je sinteza najbitnijih rezultata istraživanja.

Istraživanje je ukazalo na više interesantnih pojava i promjena u percepciji policije koje su se desile u odnosu na prethodne talase projekta.

Uprava policije se percipira pozitivnije u odnosu na prethodnu godinu. Ova institucija se nalazi na trećem mjestu po nivou povjerenja, odmah iza vjerskih institucija i vojske Crne Gore, a zbirno joj vjeruje 53.9% ispitanika. Gotovo dvije trećine ispitanika, 7.7% više u odnosu na prethodnu godinu, tvrdi da policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici, što se odrazilo i na porast broja onih koji se u svojoj zajednici osjećaju bezbjedno na 82.1%. Sve je to uticalo i na povećanje broja ispitanika (68.6%) koji bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori opisuju povoljno.

Sigurnost, bezbjednost i mir su prve asocijacije na policiju. Gotovo tri četvrtine ispitanika policiju percipira pozitivno, a čak 41.1% njih tvrdi da je u prethodnih 12 mjeseci policija doživjela promjene na bolje. Policija je najefikasnija u oblasti zaštite bezbjednosti građana (59.9%), upravljanja i bezbjednosti granice (53.5%) i bezbjednosti u saobraćaju (50.3%). U odnosu na prethodnu godinu značajnije raste zadovoljstvo oblastima koje su vezane za borbu protiv kriminaliteta, korupcije i trgovine narkoticima. Sa druge strane, opada zadovoljstvo djelovanjem u oblastima koje su u većoj mjeri usmjerene na zajednicu, poput bezbjednosti u saobraćaju i sprječavanja nasilja u porodici.

Pripadnost srpskoj etničkoj grupi više nije dominantan indikator negativnog stava prema policiji - Srbi znatno češće od ostalih etničkih grupa tvrde da je došlo do poboljšanja u radu policije u posljednjih 12 mjeseci, a sa ovim je saglasno čak 55.2% ispitanika iz ove grupe. Broj Srba koji pozitivno ocjenjuju policiju

je u porastu, dok pada broj pozitivnih ocjena datih od strane Crnogoraca, Bošnjaka i Muslimana, te su vrijednosti dobijene u ovom talasu ujednačenije. Naime, policiji vjeruje 54.1% Srba, što je značajan porast u odnosu na prošlogodišnjih 25.7%. Sa druge strane, broj Bošnjaka i Muslimana koji vjeruju policiji se značajno smanjio - sa 71.2% opao je na 46.4%.

Prosječan crnogorski policajac se percipira bolje nego prošle godine - 74.5% ispitanika smatra da službenike policije krasi pristojnost, 70.2% komunikativnost, 66.3% volja da pomognu. Službenike policije lošije od prosjeka percipiraju osobe mlađe od 45 godina, visokoobrazovani ispitanici i oni koji žive na jugu Crne Gore. Tri od pet ispitanika navodi da crnogorska policija služi kao servis građana, dok 52.1% smatra da je policija adekvatno osposobljena. Sa druge strane, ispitanici su u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan - ovaj stav kumulativno podržava tek 34.0% ispitanika.

Primjetan je trend povećanja samostalnosti policije - naime, broj ispitanika koji tvrde da grupe navedene u upitniku mogu ostvariti uticaj na policiju smanjen je u svih 7 slučajeva. Kao najuticajnije grupe prepoznati su političari na državnom nivou (74.5%) i kriminalne grupe (67.9%), dok najmanje uticaja imaju građani (22.7%) i civilno društvo (19.3%).

Trgovina drogom, narkomanija i korupcija su tri najveće bezbjednosne prijetnje za Crnu Goru. Korupcija građani pripisuju ne samo društvu, već i samoj policiji - iako broj ispitanika koji smatraju da se policija uspješno bori protiv korupcije raste (44.9%), relativna većina od 49.1% i dalje smatra da u pogledu borbe protiv ove pojave nije urađeno dovoljno. Iako tek 7.3% ispitanika smatra da nijedan policajac nije umiješan u korupciju, ipak se radi o porastu u odnosu na prošlogodišnjih 4.3%. Sa druge strane, čak 84.4% ispitanika smatra da su policajci umiješani u korupciju u manjem ili većem broju.

84.3% ispitanice populacije smatra da žene i muškarci jesu jednako sposobni za obavljanje aktivnosti iz domena policijske službe, što je rezultat gotovo istovjetan prošlogodišnjem. Sa ovim su češće od prosjeka saglasne žene, mlađi od 55 godina, obrazovanije osobe, ispitanici koji se izjašnjavaju kao Crnogorci te stanovnici primorske regije. Najveći broj ispitanika saglasan je da žene mogu ravnopravno obavljati poslove u administraciji i menadžmentu, dok podrška ovom stavu opada što je služba više vezana za rad na otvorenom i posebne policijske operacije. Polovina ispitanika se u potpunosti slaže da je u policiji potrebno više žena, a više od četiri petine tvrdi da žene mogu biti efikasnije u kontaktu sa žrtvama trgovine ljudima i porodičnog nasilja te da su miješane patrole najbolji način za povećanje saradnje građana i policije. Istovremeno, ispitanice tvrde da bi prilikom razmatranja karijere najviše binule o tome kako uskladiti posao i porodični život (61.4%) te o činjenici da bi policijski posao mogao biti previše zahtjevan (54.0%).

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje evidentan je porast samoprijavljenog nivoa informisanosti - sa 39.8% na 55.4%. Ispitanici se o radu policije najčešće informišu putem TV-a (70.3%) i internet portala (65.6%), dok je porast upotrebe informacionih kanala u odnosu na prethodni talas zabilježen jedino u pogledu društvenih mreža - Facebook-a i Twitter-a. Najveće interesovanje ispitanici iskazuju za aktivnosti sprovedene u borbi protiv organizovanog kriminala - 71.7% ispitanika je zainteresovano za ovu temu, dok 68.1% njih zanima borba protiv korupcije. Samo 22.8% ispitanika tvrdi da ima pristup dovoljnoj količini informacija o načinu regrutacije u redove policije, te bi trebalo nastaviti komunikacione aktivnosti u cilju povećanja tog parametra.

Sadržaj

<i>Metod i podaci</i>	4
Uzorak	4
Teren i kontrola kvaliteta podataka	5
<i>Bezbjednost i policija</i>	5
<i>Policija u zajednici</i>	12
<i>Korupcija</i>	18
<i>Integrativne politike</i>	21
<i>Informisanje</i>	28
<i>Glavni nalazi i preporuke</i>	31

Disclaimer

Sadržaj ove publikacije, stavovi, mišljenja, rezultati istraživanja, tumačenja i zaključci izraženi u ovoj publikaciji pripadaju autorima i saradnicima, i ne odražavaju nužno zvaničnu politiku ili poziciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Metod i podaci

Godina na izmaku obilovala je brojnim izazovima kako za građane, tako i za državni aparat Crne Gore. Ovo u potpunosti važi i za Upravu policije. Pored redovnih aktivnosti vezanih za sprječavanje krivičnih djela i prekršaja, te zaštitu bezbjednosti građana, 2021. godina protekla je i u znaku kadrovskih promjena uslovljenih promjenama u izvršnoj vlasti. Naravno, ne treba zaboraviti ni složene uslove prouzrokovane COVID-19 pandemijom koji su uticali na otežanje okolnosti u kojima djeluju pripadnici Uprave policije.

Izvještaj pred Vama nastao je sa ciljem da da odgovor na pitanje kakvi su stavovi građana Crne Gore o policiji kao instituciji, njenim službenicima i aktivnostima koje policija sprovodi.

Nalazi će služiti daljem razvijanju profesionalne i demokratske policijske službe, koja uživa povjerenje građana i koja ima neophodne kapacitete da efikasno otkriva krivična djela korupcije i organizovanog kriminala, te utiče na povećanje bezbjednosti u lokalnoj zajednici.

Rezultati se mogu posmatrati kao prikaz stavova o policiji u jednom vremenskom trenutku, oktobru 2021. godine. Istovremeno, budući da je riječ o **longitudinalnom projektu** izvještaj sadrži i podatke iz prethodna dva talasa istraživanja koja su sprovedena krajem 2019. i 2020. godine. To omogućava **poređenje rezultata**, te **praćenje trendova** i promjena stavova stanovnika Crne Gore u pogledu imidža i rada policije, što je i dodatna vrijednost izvještaja.

Izvještaj prati konstrukciju upitnika o kojem će biti riječi nešto kasnije, te je podijeljen u sedam cjelina. U prvoj cjelini date su osnovne informacije o korišćenom metodu i prikupljenim podacima.

Glavni nalazi su sistematizovani u sljedećim poglavljima: „**Bezbjednost i policija**“ sadrži podatke o opštoj percepciji bezbjednosti u Crnoj Gori, te stavovima o policiji i kvalitetu njenog rada u prethodnih 12 mjeseci; u poglavlju „**Policija u zajednici**“ prikazani su podaci koji se odnose na procjenu nivoa zadovoljstva građana u pogledu prisustva i saradnje sa pripadnicima policije u njihovoj zajednici, dok poglavlje „**Korupcija**“ sadrži stavove ispitanika o percepciji borbe policije sa korupcijom.

Nadalje, slijedi poglavlje „**Integrativne politike**“ posvećeno analizi stavova o osnovnim karakteristikama crnogorskih službenika policije, zastupljenosti žena u policiji te njihovim stavovima o potencijalnoj karijeri u ovoj instituciji. Naredno poglavlje, „**Informisanje**“, bavi se samoprocjenom nivoa informisanosti o radu policije i kanalima koje ispitanici najčešće koriste za informisanje. Na kraju, u posljednjoj cjelini izvještaja predstavljeni su glavni nalazi.

Upitnik je kreiran kao kombinacija tzv. **zatvorenih**¹ i **otvorenih**² pitanja. U cilju sprovođenja kompleksnije analize, u izvještaju neće biti predstavljene samo osnovne frekvencije odgovora ispitanika na zatvorena pitanja - varijable će biti ukrštene sa glavnim socio-demografskim karakteristikama (pol, starost, nacionalna pripadnost, nivo obrazovanja, visina prihoda, region u kome ispitanici žive itd.) kako bi pronašli razlike između specifičnih demografskih grupa. Ukoliko budu postojale, statistički relevantne razlike će biti predstavljene i prokomentarisane. Gdje je to opravdano, biće prikazana i poređenja sa rezultatima ostvarenim u prošlogodišnjem istraživanju. Dodatno, u pojedinim djelovima izvještaja predstavljeni su i odgovori ispitanika na otvorena pitanja u kojima su data obrazloženja za konkretne stavove o policiji i pružene sugestije za unaprjeđenje komunikacionih kanala koje ova institucija koristi.

Uzorak

Istraživanje javnog mnjenja o percepciji policije u Crnoj Gori sprovedeno je na uzorku od **1002 punoljetnih ispitanika**, reprezentativnom za Crnu Goru. U istraživanju je učestvovalo 479 muškaraca i 523 žene.

Struktura uzorka je definisana **multistage random sampling** metodom selekcije, koja garantuje standardnu statističku grešku od +/- 3.1% sa intervalom povjerenja od 95% za 50% distribucije.

¹ Pitanja sa unaprijed ponuđenim odgovorima.

² Pitanja bez unaprijed ponuđenih odgovora, gdje ispitanik može da ponudi i obrazloži svoj stav.

Sama stratifikacija prilikom procesa definisanja uzorka sprovedena je u dva koraka. U prvom koraku, opšta populacija Crne Gore podijeljena je u tri stratuma koji odgovaraju geo-ekonomskim regijama u Crnoj Gori (sjever, centar i jug). U drugom koraku, uzoračke jedinice u okviru stratuma podijeljene su u tri grupe: velike, srednje i male, pri čemu su se domaćinstva u kojima se istraživanje sprovodilo birala na ovom nivou. Odabir domaćinstva u kojem se, u okviru uzoračke jedinice, sprovodilo istraživanje vršen je **random walk** metodom. Broj upitnika završenih u okviru svakog stratuma određen je u skladu sa rezultatima posljednjeg zvaničnog popisa, sprovedenog 2011. godine.

Nakon prikupljanja podataka u **21 od 24** crnogorske opštine, izvršena je post-stratifikacija u odnosu na osnovne demografske karakteristike populacije: pol, godine i nacionalnost, kako bi se dodatno osigurala reprezentativnost odgovora³.

Upitnik upotrebljen u istraživanju pripremljen je uz preporuke predstavnika **Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije i OEBS-a** i istovjetan je prošlogodišnjem. Upitnik je obuhvatio sljedeće cjeline:

- Uvodna pitanja vezana za percepciju bezbjednosne situacije i policije,
- Policija u zajednici,
- Korupcija,
- Integrativne politike,
- Informisanje,
- Socio-demografske karakteristike ispitanika (pol, starost, nacionalnost, obrazovni nivo, visina prihoda, regija u kojoj ispitanik živi itd.).

Teren i kontrola kvaliteta podataka

Terenski dio istraživanja sproveden je u periodu od **29. septembra do 17. oktobra 2021. godine**, dok su podaci analizirani u prvoj polovini novembra 2021. godine.

Istraživanje je sprovedeno **CAPI** (Computer Assisted Personal Interviewing) **tehnikom**, tj. anketiranjem **licem u lice**, uz upotrebu tablet računara.

Projektni tim je upotrijebio sljedeće mjere u cilju **obezbjedivanja kontrole podataka**:

- **Komunikacija sa anketarima** na dnevnom nivou: koordinatorka terena je kontaktirala anketare svakoga dana i razgovarala o stanju na terenu, potencijalnim problemima sa kojima se anketar suočava i planovima za sljedeći radni dan,
- **Kontrola GPS lokacije** - koordinatorka terena provjerava da li su podaci prikupljeni na lokacijama na kojima je to trebalo biti urađeno,
- **Telefonska ili e-mail kontrola** 20% uzorka,
- **Provjera dužine** intervjua: CAPI softver automatski bilježi dužinu trajanja svakog intervjua. Koordinatorka terena briše sve ankete koje traju kraće od 80% unaprijed obračunatog trajanja jednog intervjua,
- **Logička kontrola** svakog unesenog upitnika: Koordinatorka terena čita odgovore i provjerava da li su konzistentni.

Bezbjednost i policija

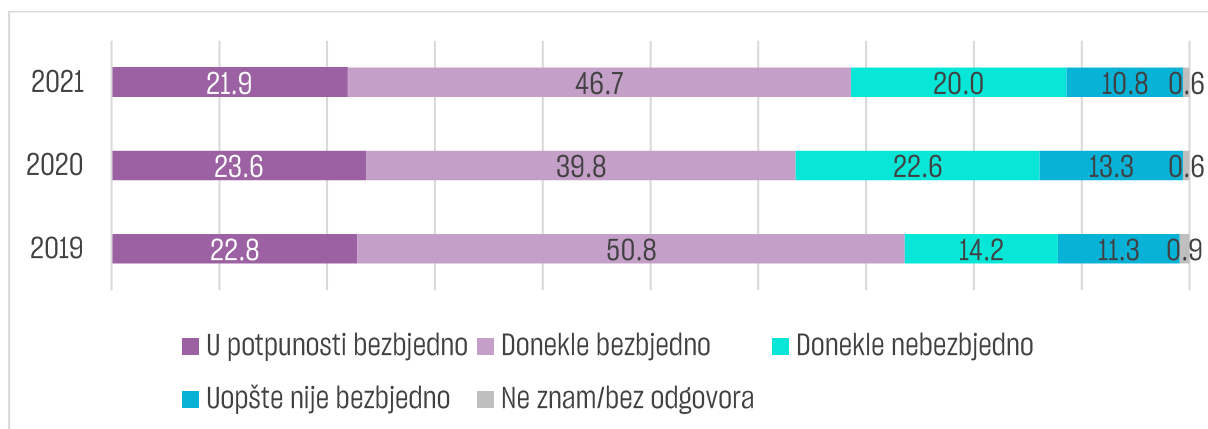
Prvo tematsko poglavlje ovog izvještaja posvećeno je percepciji bezbjednosti i ulozi Uprave policije u obezbjeđivanju iste. U poglavlju će biti analizirani podaci o percepciji bezbjednosti na nacionalnom nivou i unutar zajednice u kojoj ispitanici žive, te glavnim bezbjednosnim prijetnjama za crnogorsko društvo. Takođe, projektni tim se bavio i analizom nivoa povjerenja u niz institucija koje djeluju na prostoru Crne

³ U Crnoj Gori, osim pola i starosti, nacionalnost se koristi u procesu post-stratifikacije. Po posljednjem popisu iz 2011. godine, nijedna nacionalna grupa nema apsolutnu većinu - populacija države sastoji se od 45% Crnogoraca, 29% Srba, 9% Bošnjaka, 5% Albanaca, 3% Muslimana (u smislu etničke grupe) i 1% Hrvata. Stavovi o mnogim ključnim pitanjima razlikuju se među etničkim grupama, što je glavni razlog za upotrebu ove varijable u procesu post-stratifikacije.

Gore. Nadalje, predstavljeni su i podaci koji se konkretno tiču percepcije policije – riječ je o prvim asocijacijama na ovu instituciju, generalnom stavu koji ispitanici imaju prema policiji i percepciji rada policije u prethodnih 12 mjeseci. Na kraju, poglavlje sadrži i pitanja posvećena epidemiji COVID-19, njenom uticaju na bezbjednost Crne Gore i aktivnostima policije koje su usmjerene na ograničavanje širenja ove bolesti.

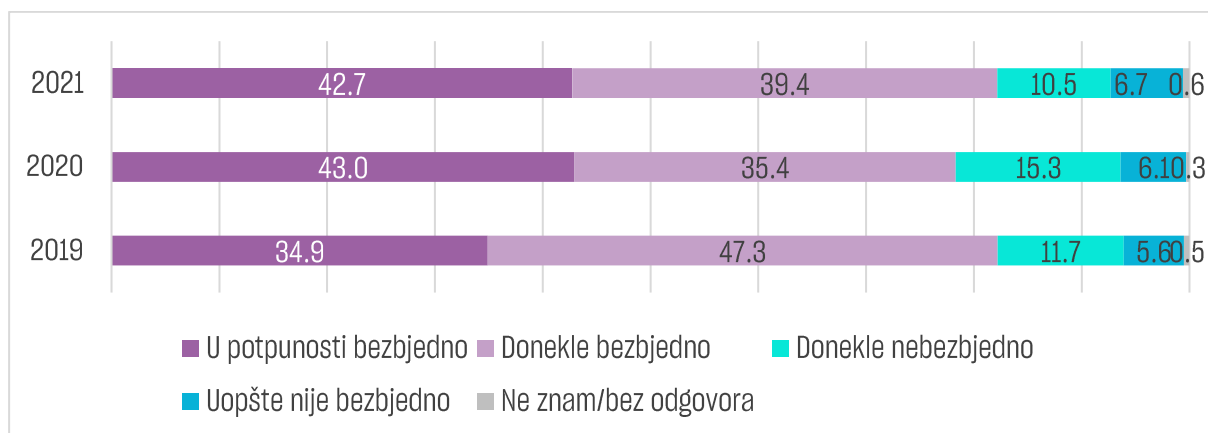
Kao što je već ranije navedeno, analizu ćemo početi od pitanja vezanih za bezbjednost. Kumulativno, nešto više od dvije trećine ispitanika obuhvaćenih ovogodišnjim istraživanjem tvrdi da se u Crnoj Gori osjeća bezbjedno. Konkretno, petina tvrdi da se osjeća veoma bezbjedno, a dodatnih 46.7% sebe smatra donekle bezbjednim. Primjetno je da je broj onih koji pozitivno ocjenjuju bezbjednosnu situaciju i dalje niži nego 2019. godine, ali je u odnosu na prošlogodišnje istraživanje porastao za 4.8%.

I ovog puta smo istraživali statistički značajne razlike među socio-demografskim kategorijama u pogledu ovog pitanja. Interesantno, razlike su primijećene samo u pogledu regije u kojoj ispitanici žive. Tako, ispitanici sa juga (njih 77.9%) i sjevera (72.5%) znatno češće od onih iz centralne regije (61.7%) tvrde da je bezbjednosna situacija u Crnoj Gori dobra. Vrijedi dodati da, za razliku od ranijih talasa istraživanja, ne postoje statistički značajne razlike u percepciji bezbjednosti s obzirom na nacionalnost ispitanika.

Grafik 1: Kako biste ocijenili bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori?

I u ovogodišnjem istraživanju je bezbjednosna situacija na nivou lokalne zajednice bolje ocijenjena od one na nacionalnom nivou. Ovakav relativni odnos je projektni tim primijetio u većem broju istraživanja sprovedenih u Crnoj Gori⁴, a rezultati se objašnjavaju time da ispitanici određenu zajednicu percipiraju kao bezbjedniju što je ona geografski manja i njima bliža. I u pogledu ovog pitanja bilježi se blagi rast percepcije bezbjednosti u odnosu na 2020. godinu.

Grafik 2: Da li se Vi osjećate bezbjedno u Vašoj zajednici?

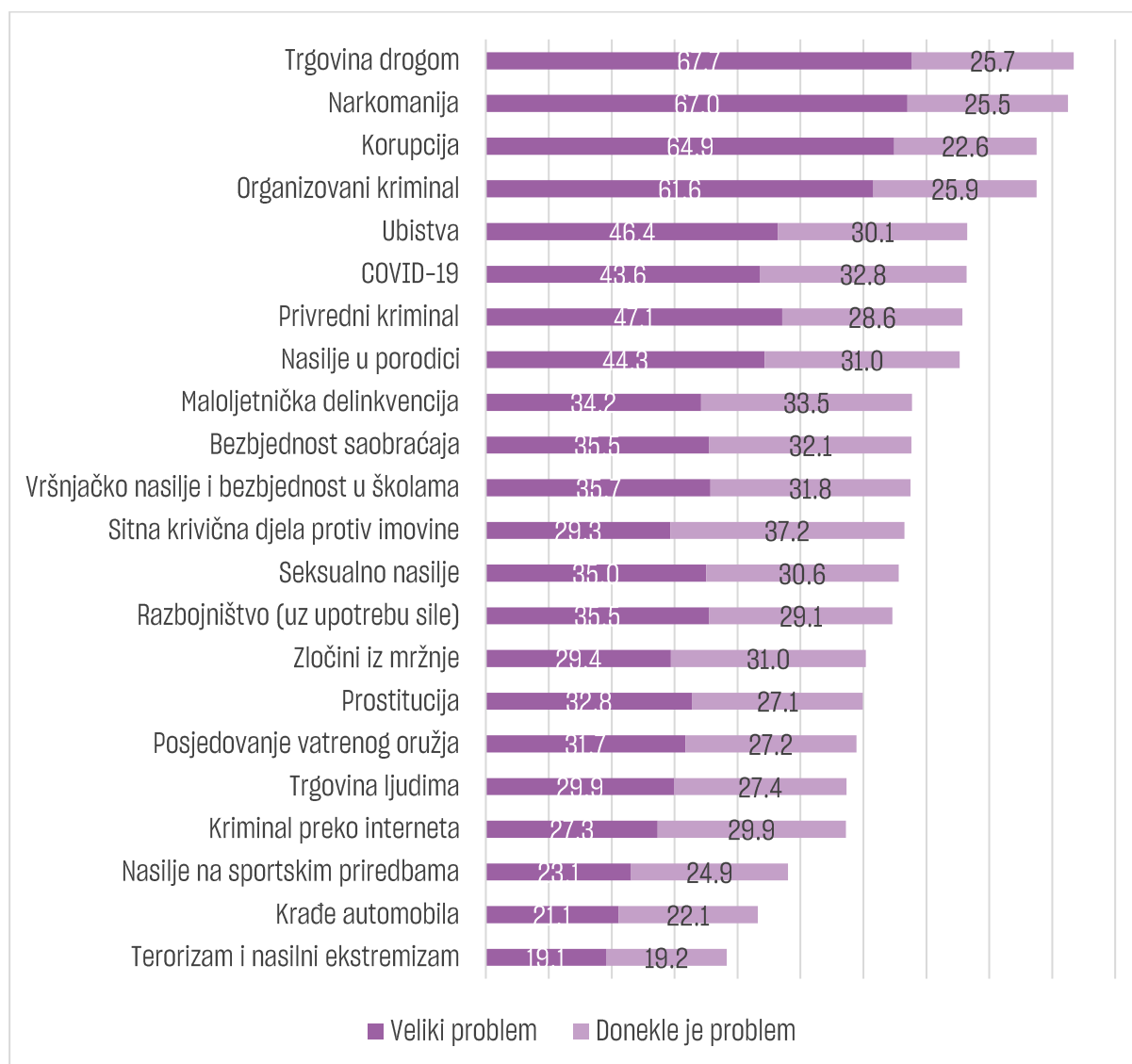
⁴ Jedan od takvih primjera je i istraživanje *Uticaj medija na suzbijanje nasilnog ekstremizma u Crnoj Gori*, koje je NVO NOMEN sprovedla u saradnji sa agencijom DeFacto Consultancy u toku 2018. godine. Izveštaj sa glavnim nalazima pomenutog istraživanja dostupan je putem sljedećeg linka: <https://www.nvo-nomen.org/images/documents/Izvjec%5A1taj%20-%20CG%20verzija.pdf>.

Tako, kumulativno 82.1% ispitanika svoju lokalnu zajednicu smatra bezbjednom. Osim u pogledu regije u kojoj ispitanici žive, statistički značajne razlike prisutne su i s obzirom na starost ispitanika. Kao i u prethodnom pitanju, stanovnici centralne regije se osjećaju najmanje bezbjedno. Istovremeno, manje bezbjedno od ostalih osjećaju se i ispitanici mlađi od 35 godina.

Nadalje, ispitanike smo upitali u kojoj mjeri je svaki od problema navedenih u grafiku ispod prijetnja po bezbjednost građana u Crnoj Gori. Poredak na listi se nije značajnije izmijenio u odnosu na prošlogodišnje istraživanje - naime, prvih šest prijetnji iz prošlogodišnjeg istraživanja se i ove godine nalaze na čelu liste, uz nešto izmijenjen redoslijed.

Trgovina drogom se i u ovogodišnjem istraživanju smatra najvećom prijetnjom po bezbjednost Crne Gore. Ovo kumulativno tvrdi 93.4% ispitanika - 67.7% je posmatra kao veliki problem, a dodatnih 25.7% tvrdi da je trgovina drogom donekle problem u Crnoj Gori. Nakon trgovine drogom, kao najveći problemi ističu se narkomanija⁵ koju kao prijetnju percipira 92.5% građana i korupcija⁶ koju prijetnjom smatra 87.5% ispitanika.

Na začelju se nalazi nasilje na sportskim priredbama (48.0%), krađe automobila (43.2%) i terorizam i nasilni ekstremizam (38.3%), što je gotovo istovjetna situacija kao i u prošlogodišnjem istraživanju.

Grafik 3: Po Vašem mišljenju, u kojoj mjeri svaki od navedenih problema predstavlja opasnost po bezbjednost građana u Crnoj Gori? - % onih koji smatraju da je data pojava veliki problem ili problem

⁵ U prošlogodišnjem istraživanju ova bezbjednosna prijetnja se nalazila na četvrtom mjestu, sa 88.8% ispitanika koji su je istakli.

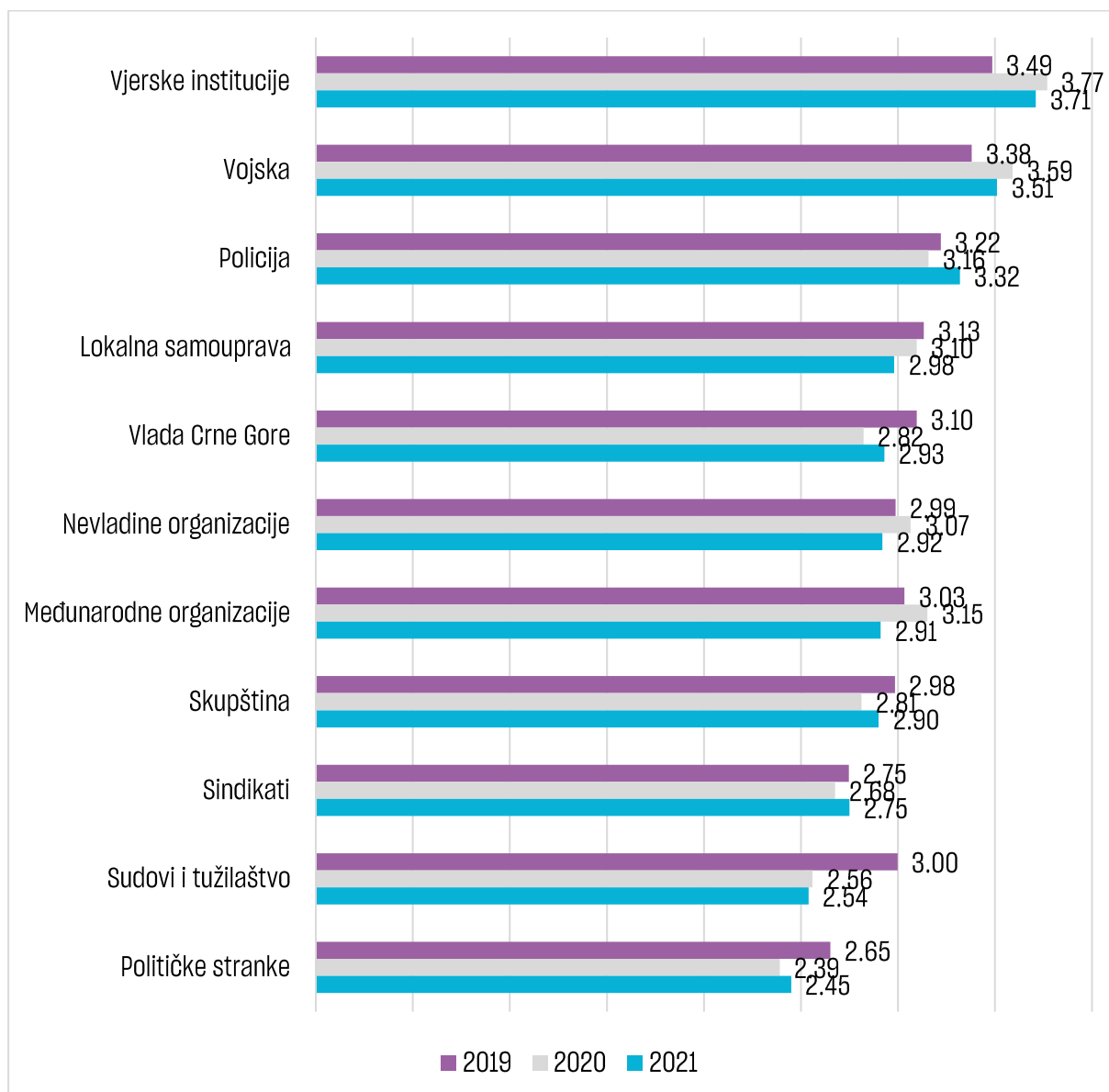
⁶ U prošlogodišnjem istraživanju na drugom mjestu, sa 89.9% ispitanika koji su je označili kao prijetnju.

Nadalje, ispitanike smo pitali i koliki **nivo povjerenja** posjeduju u pojedine institucije u Crnoj Gori. U odnosu na prošlogodišnje istraživanje primjetna su **četiri trenda**:

- **Stavovi** ispitanika su **manje polarizovani** nego u prošlogodišnjem talasu istraživanja, tj. ispitanici rjeđe biraju opcije „vjerujem u potpunosti” i „uopšte nemam povjerenja” dok istovremeno raste broj onih koji imaju neutralniju percepciju institucija,
- Na vrhu s obzirom na nivo povjerenja treću godinu za redom nalaze se **vjerske institucije, vojska i policija**,
- Dok povjerenje u Vladu i Skupštinu neznatno raste, nivo povjerenja u ostale institucije sistema (lokalne samouprave, sudovi i tužilaštvo) nastavlja da pada,
- Povjerenje u civilni sektor i međunarodne institucije pada,

Ova četiri trenda prikazana su u tabeli ispod. Naime, tabela sadrži **prosječne ocjene povjerenja** za dolje navedene institucije, pri čemu je dato poređenje sa istraživanjima iz 2019. i 2020. godine. Ocjene su date na skali od 1 do 5, pri čemu ocjena 1 označava da ispitanik uopšte nema povjerenja u datu instituciju, a ocjena 5 da joj u potpunosti vjeruje.

Tako, na prvom mjestu se nalaze **vjerske institucije**, sa prosječnom ocjenom **3.71**. Poslije njih, kao institucija koja uživa najveće povjerenje ispitanika nalazi se **vojska Crne Gore** (3.51), dok se na trećoj poziciji po nivou povjerenja nalazi **policija** (3.32).

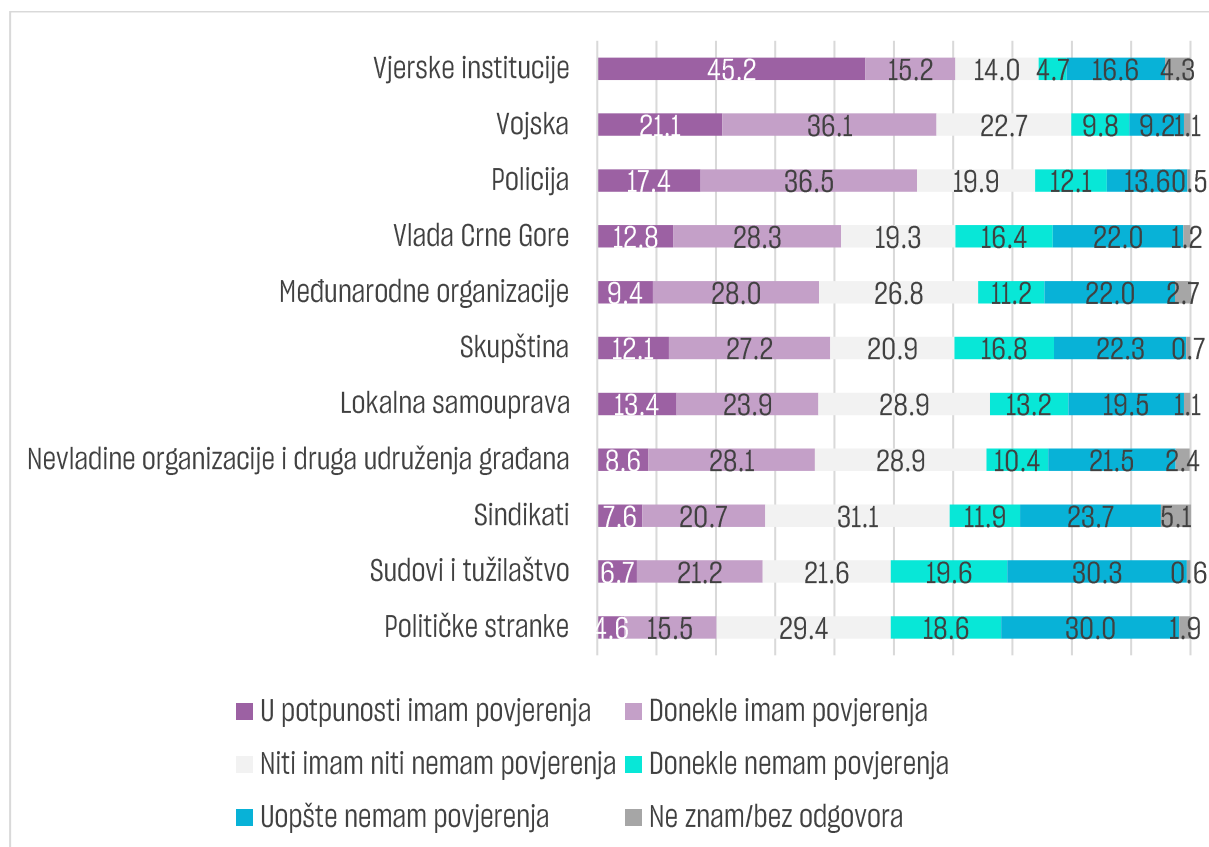

Grafik 4: U kojoj mjeri imate povjerenja u rad institucija koje su navedene u tabeli? (1 - uopšte nemam povjerenja, 5 - u potpunosti imam povjerenja)

Budući da prosječna ocjena⁷ često pojednostavljuje dobijene rezultate, u grafiku ispod su još jednom prikazane detaljnije frekvencije odgovora vezane za pitanje o povjerenju u institucije zabilježeno ove godine. Tako, vjerskim institucijama kumulativno vjeruje 60.4% ispitanika – 45.2% u potpunosti i 15.2% donekle ima povjerenja. U slučaju vojske Crne Gore riječ je o kumulativnom procentu od 57.2%, dok policiji zbirno vjeruje 53.9% ispitanika.

U pogledu socio-demografskih karakteristika, statistički značajne razlike kada je u pitanju nivo povjerenja u policiju postoje s obzirom na nacionalnost ispitanika i regiju u kojoj žive. Najviše povjerenja u policiju imaju Albanci – zbirno njih 70.0% vjeruje policiji. Nadalje, ovoj instituciji sistema vjeruje 55.4% Crnogoraca, što je ostvarenje istovjetno prošlogodišnjem. Najveće razlike primjećene su u percepciji ove institucije od strane Srba i Bošnjaka i Muslimana. Naime, policiji vjeruje 54.1% Srba, što je značajan porast u odnosu na prošlogodišnjih 25.7%. Sa druge strane, broj Bošnjaka i Muslimana koji vjeruju policiji se značajno smanjio – sa 71.2% opao je na 46.4%.

Kada je regija u kojoj ispitanici žive, stanovnici sjevera (60.6%) u većoj mjeri vjeruju policiji, u odnosu na ispitanike iz centralne (52.4%) i južne (49.2%) regije. Ista pravilnost zabilježena je i u prošlogodišnjem istraživanju.

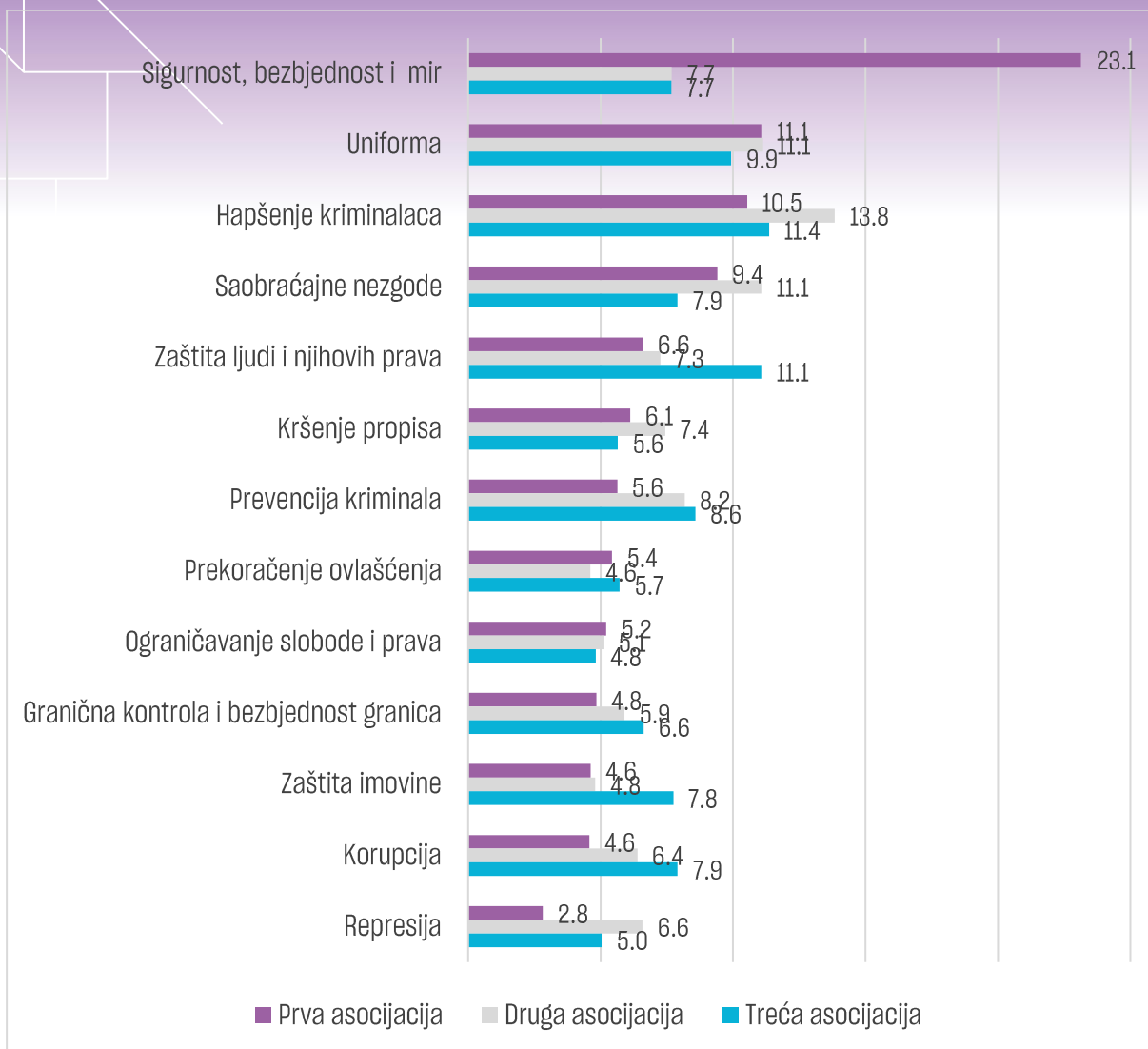

Grafik 5: U kojoj mjeri imate povjerenja u rad institucija koje su navedene u tabeli?

U nastavku poglavlja, predstavimo stavove ispitanika koji se u većoj mjeri tiču policije i njene percepcije u očima građana. Tako, građane smo pitali šta im je prva asocijacija na policiju. Primjećujemo da su odgovori znatno ravnomjernije raspoređeni nego u prošlogodišnjem istraživanju.

Najčešća asocijacija je i dalje sigurnost, bezbjednost i mir – ovu asocijaciju kao svoj prvi odgovor navodi jedan od četiri ispitanika. Druga asocijacija po brojnosti je uniforma, koju je odabrao svaki deveti ispitanik, dok je za svaku desetu osobu prva asocijacija na policiju hapšenje kriminalaca. Na začelju liste nalazi se zaštita imovine koju kao prvu asocijaciju bira 4.6%, ali takođe i korupcija (4.6%) i represija (2.8%).

⁷ U ovom slučaju aritmetička sredina, dobijena na način što se zbir svih vrijednosti odgovora podijeli sa brojem odgovora (ispitanika).

Grafik 6: Šta su Vam prve tri asocijacije kada se pomene riječ policija?

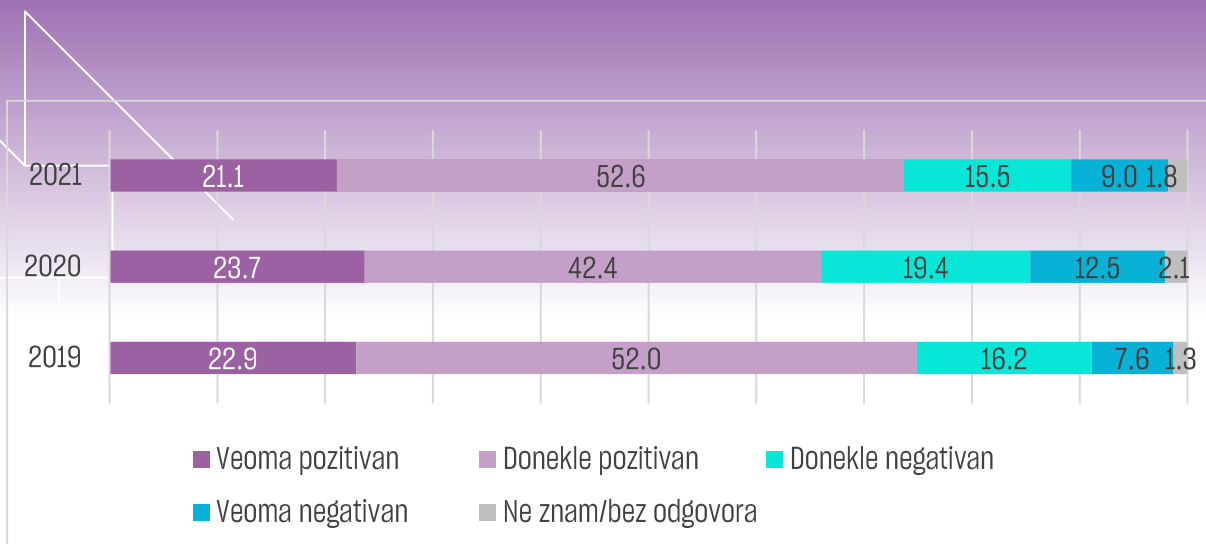
Kada je u pitanju **generalni stav prema policiji**, percepcija je poboljšana u odnosu na prošlu godinu, ali ipak ostaje nešto gora od one koja je izmjerena 2019.

Prema policiji je **pozitivno nastrojeno skoro tri četvrtine ispitanika**. Od toga, svaki peti ispitanik ima veoma pozitivan stav, dok još njih 52.6% dijeli donekle pozitivan stav prema policiji. U pogledu socio-demografskih potkategorija, i u ovom slučaju se ponavljaju razlike koje smo primijetili ranije. Naime, statistički značajne razlike postoje u pogledu starosti ispitanika, nivoa obrazovanja i regije u kojoj žive. Kao i u prošlogodišnjem istraživanju, što su ispitanici stariji, to češće imaju izražen pozitivan stav prema policiji, a istovremeno pozitivniji stav od ostalih imaju stanovnici sjevera.

Korelacija između obrazovanja i percepcije policije je negativna – naime, što je nivo obrazovanja ispitanika viši, to manje pozitivno posmatra rad policije.

Nadalje, vrijedi primijetiti da **pripadnost srpskoj etničkoj grupi više nije dominantan indikator negativnijeg stava** prema ovoj instituciji – broj Srba koji pozitivno ocjenjuju policiju je u porastu, dok pada broj pozitivnih ocjena datih od strane Crnogoraca, Bošnjaka i Muslimana, te su vrijednosti dobijene u ovom talasu ujednačenije.

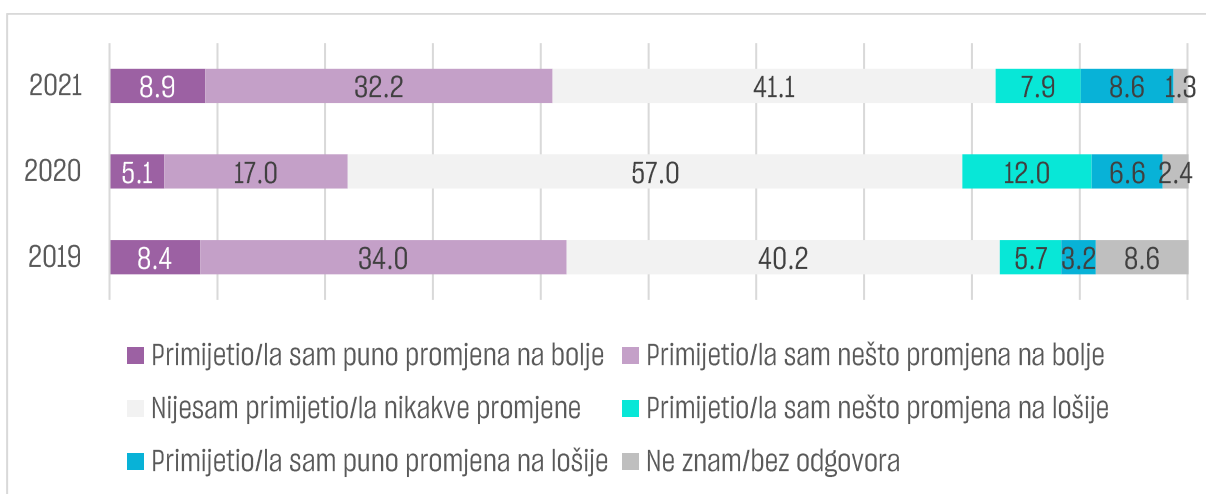
U pogledu pola i nivoa prihoda ispitanika ne postoje statistički značajne razlike kada je o ovom pitanju riječ.

Grafik 7: Kakav je Vaš generalni stav prema policiji?

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje primjetan je **značajan porast broja ispitanika** koji tvrde da su primijetili **promjene na bolje** u radu policije - sa ovom tvrdnjom kumulativno je saglasno 41.1% ispitanika. Do rasta je prevashodno došlo na račun grupe ispitanika koji tvrde da nisu primijetili nikakve promjene, budući da je broj onih koji su primijetili promjene na gore i dalje značajan - u ovu grupu spada svaki šesti ispitanik.

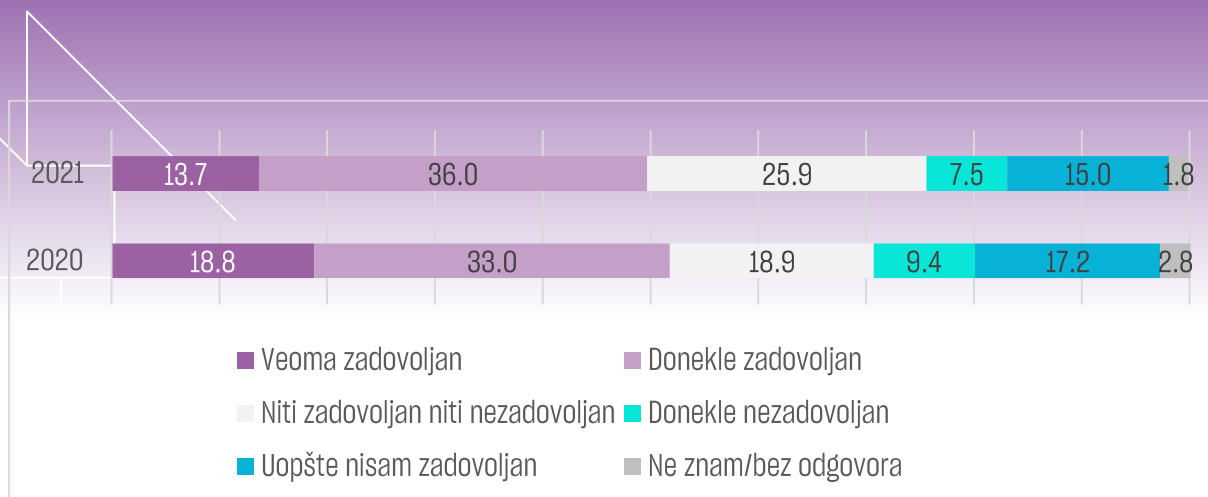
Statistički značajne razlike su još jednom prisutne u pogledu etniciteta ispitanika i regije u kojoj živi. **Srbi** znatno **češće od ostalih** etničkih grupa tvrde da je **došlo do poboljšanja** u radu policije u posljednjih 12 mjeseci - sa ovim je saglasno čak **55.2% ispitanika iz ove grupe**. Istovremeno, stanovnici sjevera su i u pogledu ovog pitanja pozitivnije nastrojeni u odnosu na ispitanike iz drugih regija - poboljšanje u radu policije vidi 48.8% stanovnika ove regije, a isto važi za 38.4% ispitanika sa juga i 37.8% njih koji žive u centralnoj regiji.

Grafik 8: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste primijetili neke promjene u radu policije, bilo na bolje ili na lošije?

Kroz jedno od prethodnih pitanja već smo se dotakli uticaja COVID-19 epidemije na bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori. Poglavlje ćemo zaključiti još jednim koje se tiče ove pojave. Naime, ispitanike smo pitali šta misle o aktivnostima Uprave policije usmjerenim na suzbijanje epidemije. U odnosu na prošlogodišnje istraživanje, primjećujemo porast broja ispitanika koji nisu bili u stanju da se odrede u pogledu ovog pitanja, što je uticalo na blagi pad kako onih koji aktivnosti Uprave policije usmjerene na suzbijanje COVID-19 pandemije vide pozitivno, tako i onih koji imaju negativan stav o datim aktivnostima.

Tako, gotovo polovina (49.7%) ispitanika zadovoljna je sprovedenim mjerama, što je blagi pad u odnosu na prošlogodišnjih 51.8%. Oko četvrtine ispitanika nije bilo u stanju da se odredi, dok je na petinu opao broj onih koji su istakli nezadovoljstvo mjerama koje je policija preduzimala u prethodnom periodu. Aktivnostima policije usmjerenim na sprječavanje COVID-19 pandemije su češće od prosjeka zadovoljne starije osobe te stanovnici sjevera države.

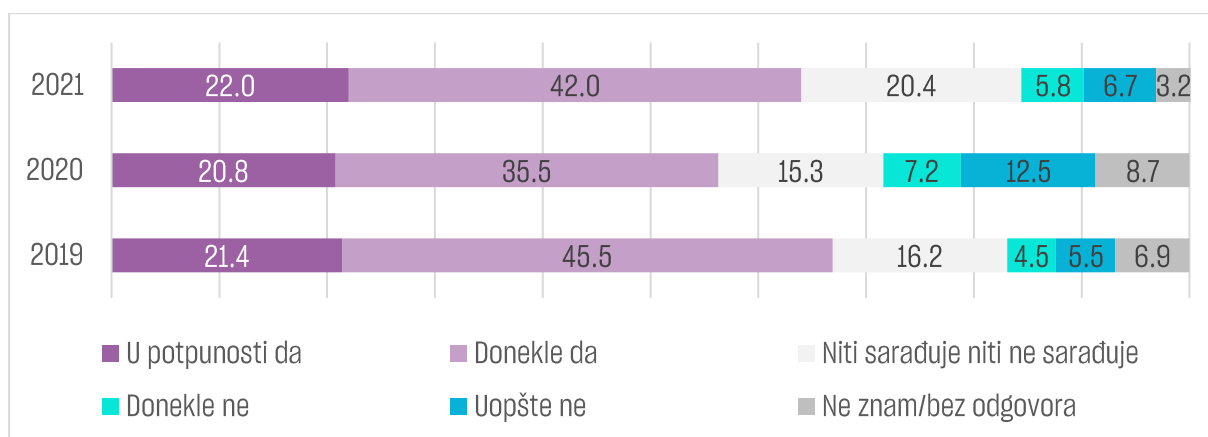
Grafik 9: U kojoj mjeri ste zadovoljni aktivnostima Uprave policije usmjerenim na suzbijanje epidemije COVID-19?

Policija u zajednici

U ovom poglavlju ćemo prikazati u kojoj mjeri su građani zadovoljni prisustvom policije u njihovoj zajednici i saradnjom koju ostvaruju sa ovom institucijom. Dodatno, analiziraćemo sa kojom policijskom službom su najčešće imali kontakt i koliko su zadovoljni radom i efikasnošću policije u pojedinim oblastima. Takođe, vidjećemo koliko su građani spremni da prijave nasilje u porodici ukoliko dođu do saznanja o ovoj pojavi, kao i kakva je njihova percepcija određenih tvrdnji vezanih za attribute policije koji su im kroz upitnik bile predstavljene.

I u ovom talasu istraživanja većina ispitanika tvrdi da **policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici** - ovaj stav podržalo je **64.0%** ispitanika, 7.7% više nego u prethodnom talasu istraživanja. Petina ispitanika smatra da policija niti saraduje niti ne saraduje, dok kumulativno svaki osmi ispitanik smatra da policija ne saraduje sa građanima.

Prisutna je već ranije ustaljena diferencijacija u stavovima s obzirom na **starost ispitanika** - što je ispitanik stariji, u većoj mjeri smatra da postoji saradnja između policije i građana u zajednici u kojoj živi. Nadalje, primjećujemo i ranije prisutne razlike u pogledu **regije u kojoj ispitanik živi**. Tako, stanovnici centralne regije rjeđe od ostalih tvrde da policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici - to važi za njih 60.1%, ali i za 65.6% ispitanika sa sjevera i čak 69.8% onih koji žive u primorskom dijelu Crne Gore.

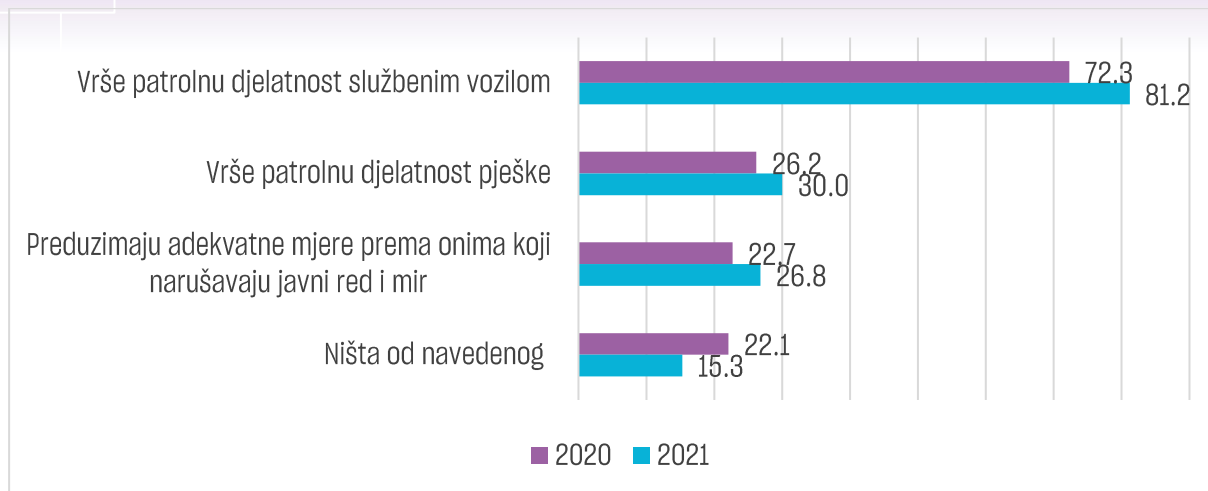

Grafik 10: Da li policija saraduje sa građanima u Vašoj zajednici?

U vezi sa prethodnim pitanjem, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome da li su u svom susjedstvu primijetili prisustvo policijskih službenika. Radilo se o tzv. pitanju sa **više mogućih odgovora**, te ne treba da čudi da njihov zbir prelazi 100%.

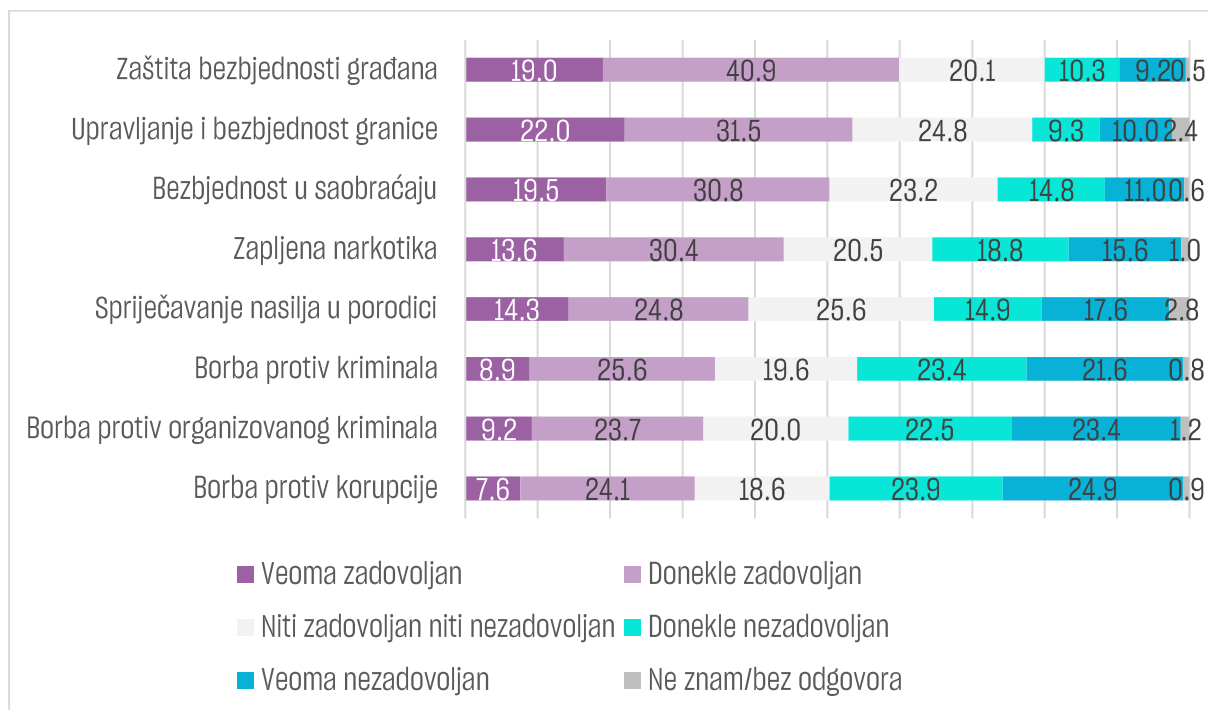
Primjetno je da ispitanici češće nego u prošlogodišnjem istraživanju ističu da su primijetili službenike policije u svom susjedstvu. **Četiri od pet** ispitanika tvrdi da su policijske službenike u svom susjedstvu sreli dok su isti **vozilom obavljali patrolnu djelatnost**. Gotovo **svaki treći** ispitanik je policajca sreo u toku vršenja

patrolne djelatnosti pješke, dok svaki četvrti priznaje da je imao priliku da vidi kako službenici policije preduzimaju mjere prema susjedima koji su narušili javni red i mir. Sa druge strane, gotovo svaki sedmi ispitanik tvrdi da u svom susjedstvu nije vidio policijske službenike u vršenju neke od gore navedenih radnji.

Grafik 11: Da li ste u prethodnih 12 mjeseci vidjeli da policijski službenici u Vašem susjedstvu:

Naredno pitanje imalo je za cilj da utvrdi koliko su građani zadovoljni efikasnošću policije u određenim oblastima njenog djelovanja. Ispitanici, kao i u prošlogodišnjem istraživanju, smatraju da je policija najefikasnija u oblasti zaštite bezbjednosti građana - 59.9%, zatim slijedi upravljanje i bezbjednost granice (53.5%) i bezbjednost u saobraćaju (50.3%), dok su ispitanici najmanje zadovoljni kada je riječ o borbi protiv kriminala (34.5%), organizovanog kriminala (32.9%) i korupcije (31.7%).

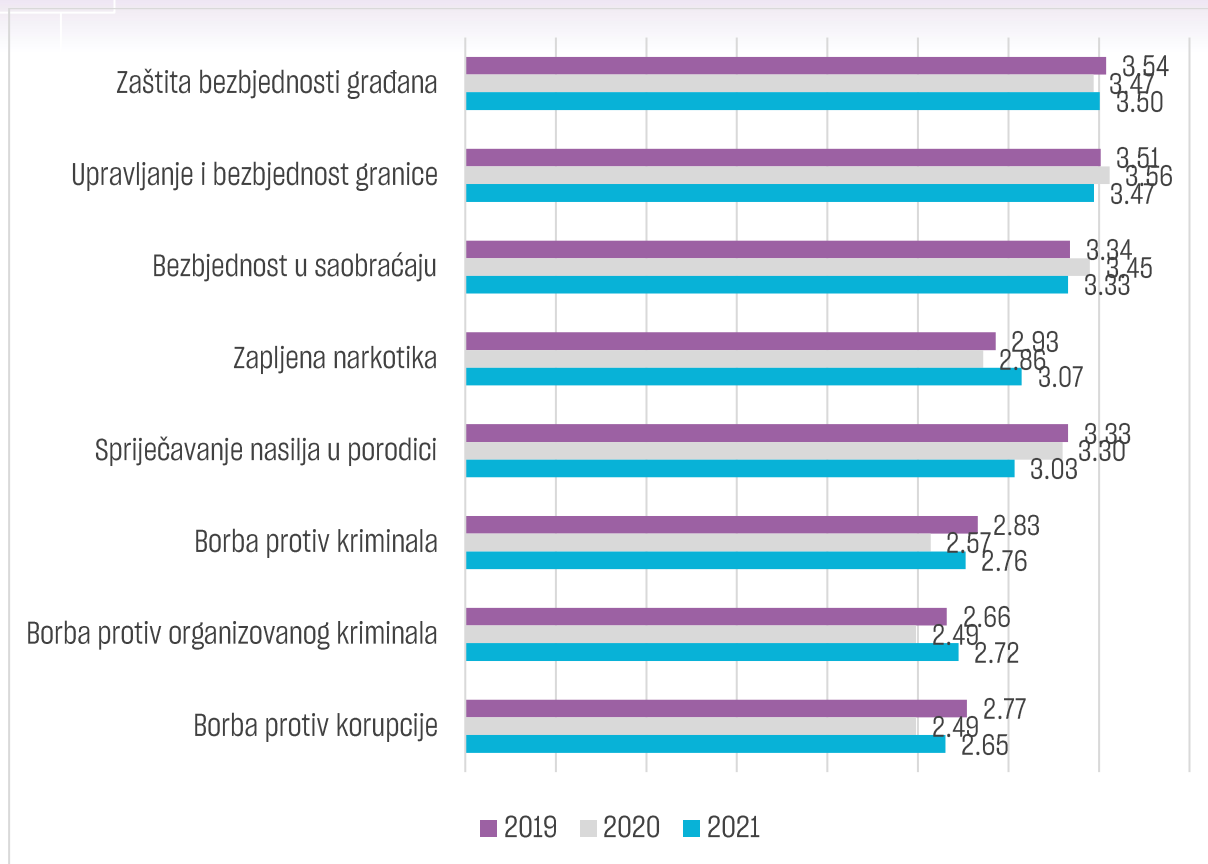

Grafik 12: Koliko ste zadovoljni efikasnošću policije u svakoj od navedenih oblasti?

Na grafiku ispod prikazano je i poređenje odgovora sa rezultatima iz prethodna dva talasa istraživanja. Za svaku od stavki date su vrijednosti aritmetičke sredine na skali od 1 do 5, gdje 1 označava da je ispitanik veoma nezadovoljan a 5 veoma zadovoljan djelovanjem policije u datoj oblasti.

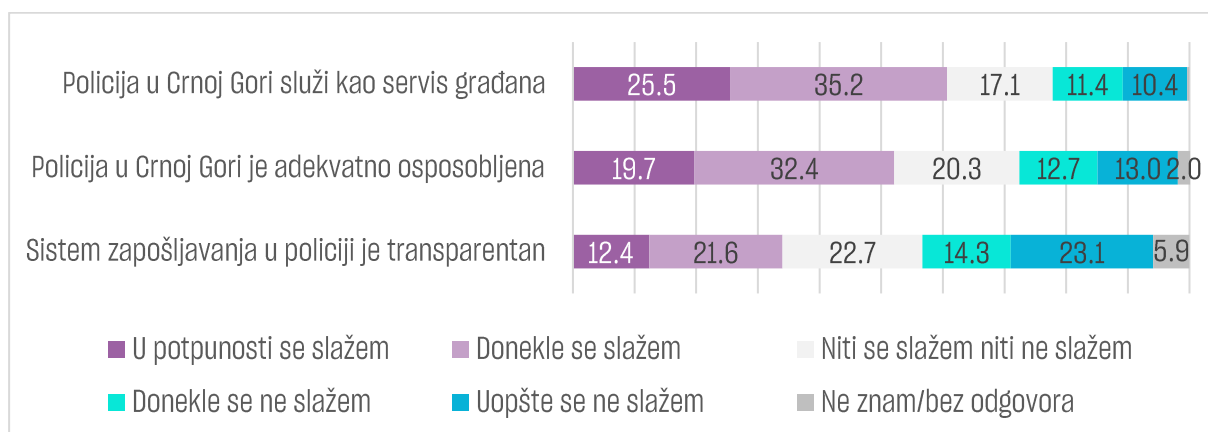
U odnosu na prethodnu godinu značajnije raste zadovoljstvo oblastima koje su vezane za borbu protiv kriminaliteta, korupcije i trgovine narkoticima. Jedan od razloga može biti i uspješno sprovođenje akcije „187“, u okviru koje su pripadnici policije u avgustu 2020. godine zaplijenili više od 1000kg kokaina.

Sa druge strane, **opada zadovoljstvo** djelovanjem u oblastima koje su u većoj mjeri usmjerene na zajednicu, poput **bezbjednosti u saobraćaju** i **sprječavanja nasilja u porodici**. Pad zadovoljstva u pogledu sprječavanja nasilja u porodici je i očekivan, budući da se tokom trajanja terenskog istraživanja desilo ubistvo devetnaestogodišnje djevojke iz Tuzi, koju je usmratio njen vjerenik, pritom ranivši i njenog oca.

Grafik 13: Koliko ste zadovoljni efikasnošću policije u svakoj od navedenih oblasti? - poredenje sa prethodna dva talasa

Nadalje, ispitanici su imali zadatak da odrede u kojoj mjeri su saglasni sa ponuđenim tvrdnjama koje se odnose na rad policije. Tako, **tri od pet** ispitanika navodi da crnogorska **policija** služi kao **servis građana**, dok **52.1%** smatra da je policija **adekvatno osposobljena**. Sa druge strane, ispitanici su u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom da je **sistem zapošljavanja** u policiji **transparentan** - ovaj stav kumulativno podržava tek **34.0%** ispitanika.

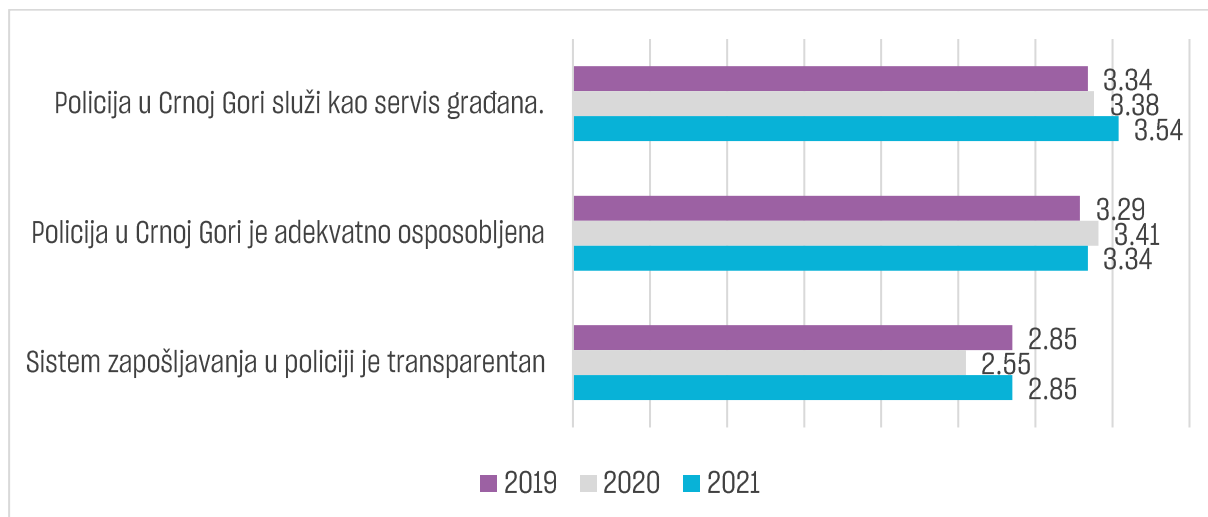

Grafik 14: U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama?

Stanovnici južne regije znatno rjeđe od ostalih ispitanika smatraju da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan (19.2%) i da je policija adekvatno osposobljena (30.8%). Što je osoba starija, to raste njeno uvjerenje da policija služi kao servis građana. Za razliku od prošlogodišnjeg istraživanja, i u pogledu ovog pitanja razlika između socio-demografskih potkategorija vezanih za etnicitet ispitanika nije jasno izražena - tako, da policija služi kao servis građana najčešće misle Albanci (72.0%) i Srbi (62.5%), da je adekvatno

osposobljena češće od ostalih smatraju Crnogorci (53.1%), a sa stavom da sistem zapošljavanja u policiji transparentan najčešće su saglasni Bošnjaci i Muslimani (44.7%).

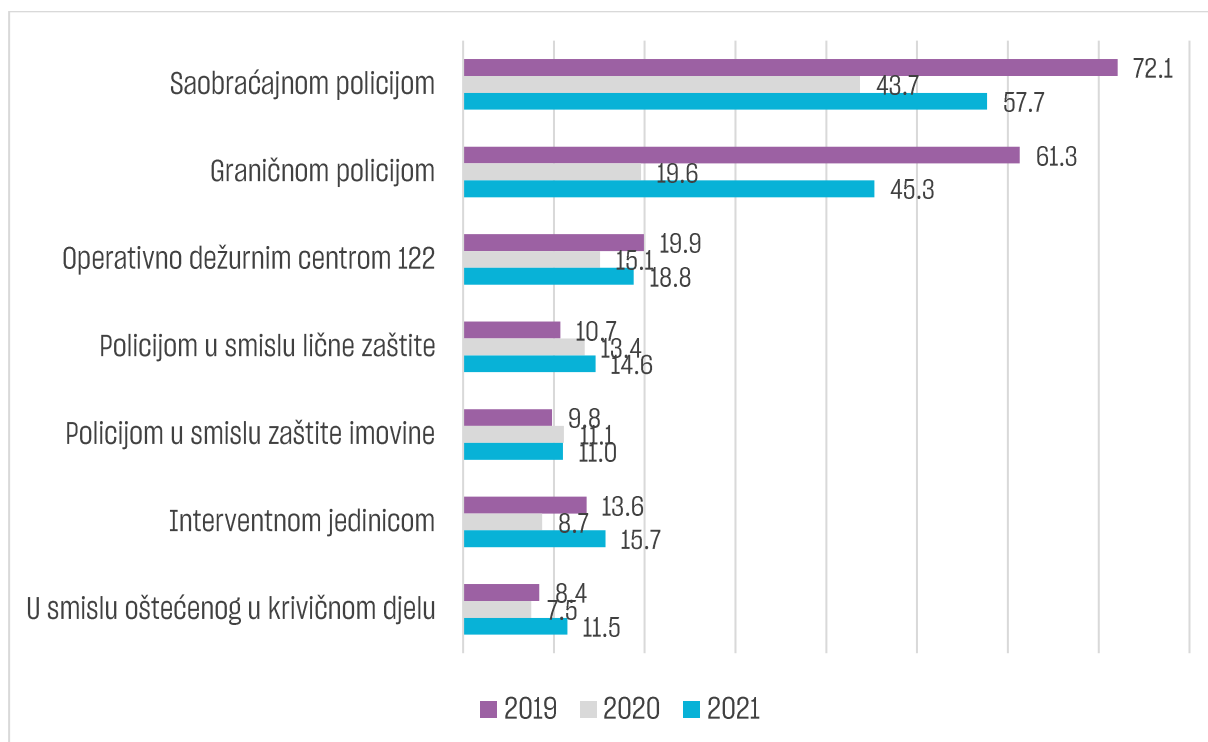
Kao i kod prethodnog pitanja, ovdje smo takode sproveli uporednu analizu sa ranijim rezultatima. U grafiku ispod prikazane su vrijednosti aritmetičke sredine na skali od 1 do 5, gdje 1 označava da ispitanik uopšte nije saglasan, a 5 da je u potpunosti saglasan sa datim tvrdnjama. Primjetno je da iz godine u godinu raste broj onih koji policiju posmatraju kao servis građana. Sa druge strane, opao je broj ispitanika koji smatraju da je policija adekvatno osposobljena, dok se broj onih koji sistem zapošljavanja u policiji smatraju transparentnim vratio na nivo iz 2019. godine.

Grafik 15: U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama? - poređenje sa prethodna dva talasa

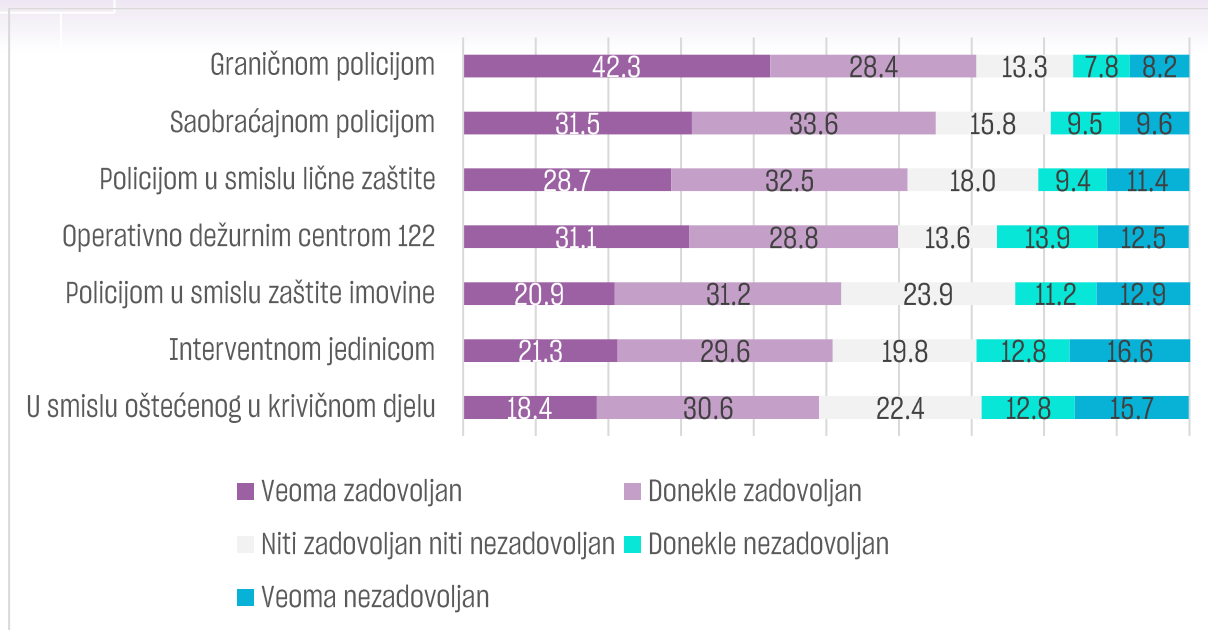
Dalje, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome sa kojim sve policijskim službama dolaze u kontakt. U toku 2021. godine su ispitanici najveći broj kontakata ostvarili sa saobraćajnom (57.7%) i graničnom policijom (45.3%), isto kao i u prethodne dvije godine. Primjetan je i osjetan rast kontakata sa ove dvije službe, što je vjerovatno posljedica redukcije ograničenja kretanja u domaćem i međunarodnom saobraćaju koja su bila na snazi u toku 2020. godine.

Kada je riječ o učestalosti kontakata sa većinom ostalih policijskih službi, one takode bilježe rast i povratak na nivo iz 2019. godine.

Grafik 16: U kojem smislu i sa kojom policijskom službom ste imali kontakt u posljednjih 12 mjeseci?

Naredno pitanje imalo je za cilj da utvrdi koliko su građani bili zadovoljni radom policijskih službi sa kojima su u prethodnih 12 mjeseci ostvarili kontakt. Tako, od onih koji su ostvarili kontakt sa datom policijskom službom, **najveći broj građana je bio zadovoljan radom granične policije (70.7%)**, isto kao i u prošlogodišnjem istraživanju. Slijede **saobraćajna policija (65.1%)** i **policija u smislu lične zaštite (61.2%)**.

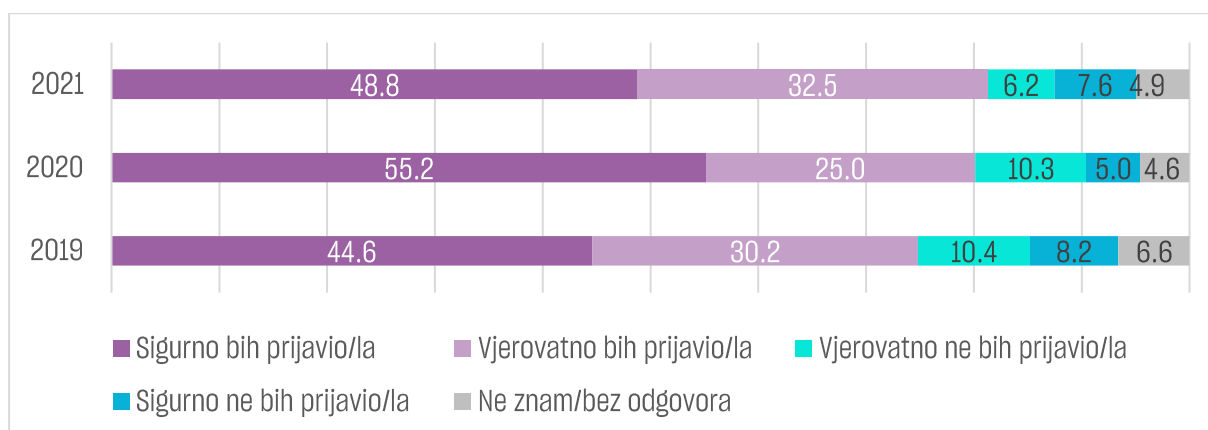

Grafik 17: Koliko ste bili zadovoljni radom policije u tim prilikama?

Nivo povjerenja ispitanika u policiju može se oslikati i njihovom spremnošću da prijave određene prekršajne/kriminalne aktivnosti sa čijim su postojanjem upoznati. Stoga, naredna dva pitanja su posvećena spremnosti građana da prijave nasilje u porodici i kriminal, u slučajevima kada bi imali saznanje da se ove pojave odvijaju u njihovom okruženju.

U pogledu **prijave nasilja u porodici**, iz godine u godinu **prisutan je blaži trend rasta**. Tako, u ovom talasu **81.3%** ispitanika tvrdi da **bi prijavilo nasilje u porodici** koje se dešava u njihovom okruženju. Ipak, ovako visoke procenete valja uzeti sa rezervom, jer ispitanici nisu bili suočeni sa realnom situacijom u kojoj bi stvarno morali donijeti odluku i prijaviti osobu iz sredine u kojoj žive.

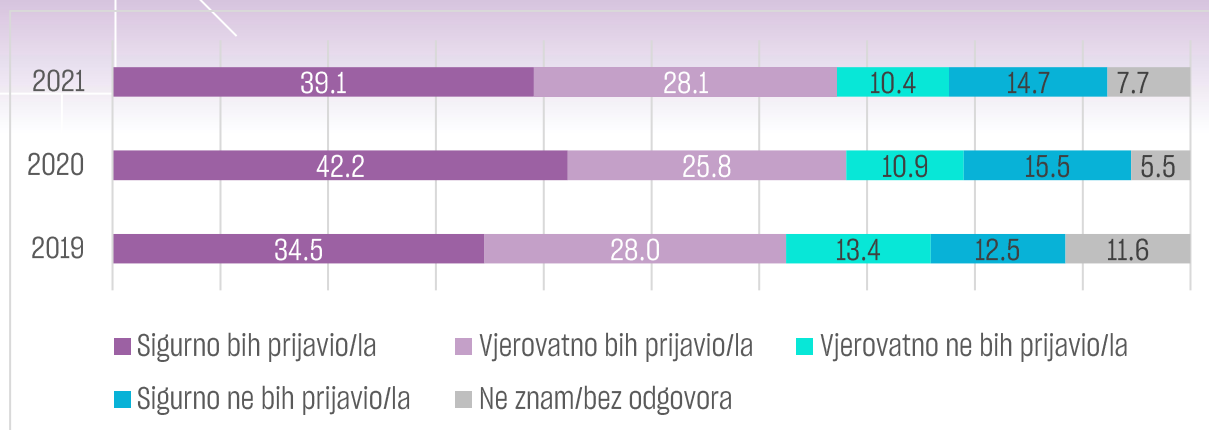
Statistički značajne razlike postoje jedino u pogledu regije u kojoj ispitanik živi. Naime, porodično nasilje bi najčešće prijavili stanovnici centralne regije (85.2%), a najrjeđe ispitanici sa juga Crne Gore (75.3%).

Grafik 18: Ukoliko biste imali saznanja o nasilju u porodici u Vašem okruženju, koliko je vjerovatno da biste to prijavili?

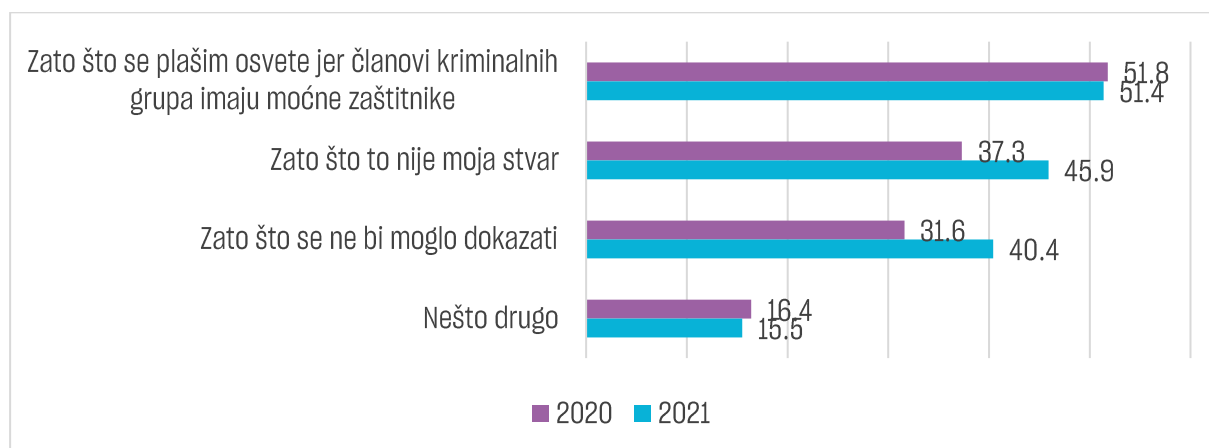
Nadalje, ispitanike smo pitali i koliko je vjerovatno da bi prijavili kriminal, ukoliko bi imali saznanja o njemu. Kumulativno, **kriminal bi policiji prijavilo 67.2% ispitanika**, neznatno manje nego u prošlogodišnjem istraživanju. Ispitanici sa juga bi rjeđe od ostalih prijavili i kriminalne aktivnosti - njih 58.3% je iskazalo spremnost da to urade, za razliku od 68.3% ispitanika iz centralne regije i 72.1% onih koji žive na sjeveru. Takođe, statistički su značajne i razlike u odnosu na nivo obrazovanja ispitanika - što je osoba

obrazovanija, češće tvrdi da bi se obratila policiji da ima određena saznanja u pogledu kriminalnih aktivnosti.

Grafik 19: Ukoliko biste imali saznanja u slučaju kriminalnih aktivnosti, koliko je vjerovatno da biste to prijavili?

One koji su izjavili da ne bi prijavili kriminal, pitali smo zašto je to tako. Pitanje je bilo postavljeno na način da je bilo moguće dati više odgovora, te iz tog razloga odgovori daju zbir veći od 100%. Najčešći odgovor koji su ispitanici dali je da se **plaše osвете zato što članovi kriminalnih grupa posjeduju moćne zaštitnike** (51.4%). Nadalje, 45.9% ispitanika iz ove grupe tvrdi da kriminalne aktivnosti ne bi prijavili jer to nije njihova stvar, dok dva od pet ispitanika kao glavnu navodi da se **kriminalne radnje ne bi mogle dokazati**.

Grafik 20: Molim Vas recite mi zašto ne biste prijavili ovakve aktivnosti?

One sagovornike koji su odabrali opciju „nešto drugo“⁸ zamolili smo da istaknu koji je konkretan razlog u pitanju. Najveći broj njih istakao je da prijava ne bi imala efekata, te da je zadatak policije a ne građana da se bave praćenjem i prijavljivanjem kriminalnih aktivnosti.

„Zato što znam da ne bi bilo efekata.“

„Jer mi niko ne bi izašao u susret, ništa ne bi policija preduzela.“

„Sudovi ih često oslobode, a i iz ličnog iskustva nemam vjere da će policija riješiti problem.“

Manji dio ističe i činjenicu da nisu uvjereni da se može očuvati anonimnost njihovog identiteta prilikom prijave, što može imati dva tipa posljedica – sa jedne strane, otkrivanje identiteta može predstavljati opasnost po samog ispitanika i njegovu porodicu, dok je istovremeno prisutan i strah od osude sredine u kojoj živi.

„Zato što bi otkrili da sam ih ja prijavila.“

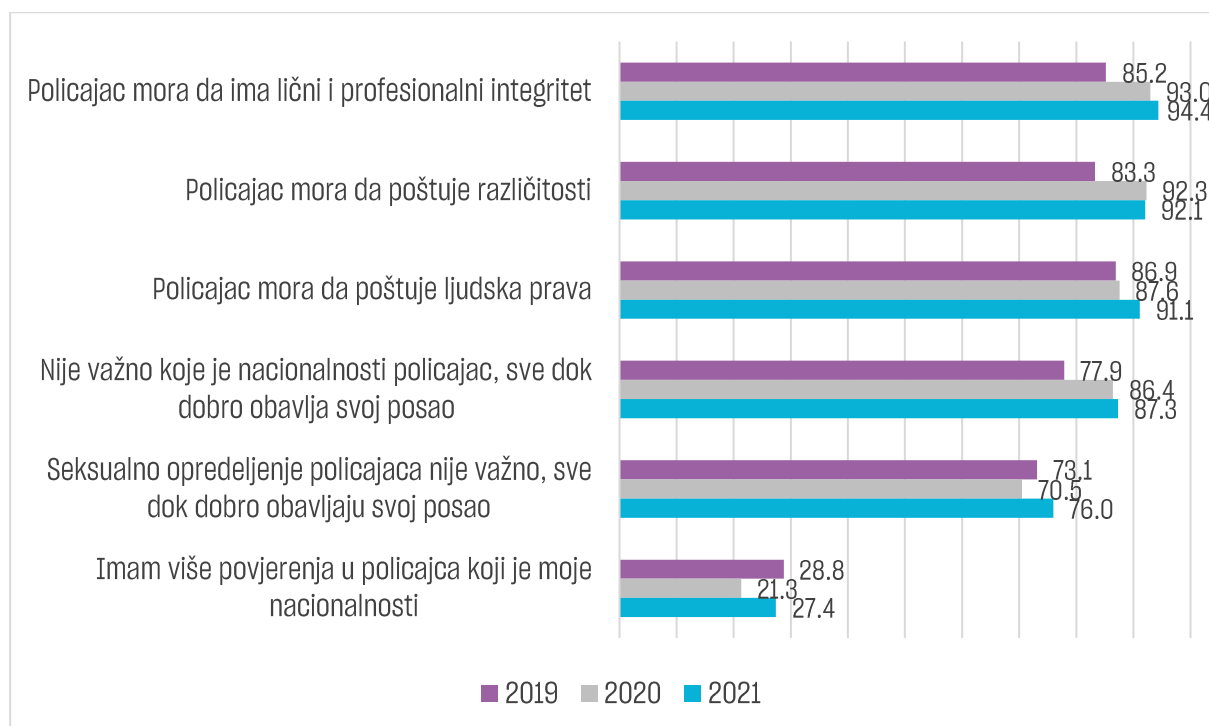
„Prijavila bih uvijek da sam sigurna da je prijava 100% anonimna, ali ne vjerujem da je tako, uvijek se to sazna.“

⁸ Odgovor na ovo pitanje dalo je 45 ispitanika.

„Mrzim špijune, tako da nikad ne bih špijao komšiju.“

Poglavlje zaključujemo pitanjem u kojem smo ispitanicima predstavili određeni broj tvrdnji vezanih za karakteristike koje bi službenik Uprave policije trebao da posjeduje i upitali za stepen njihove saglasnosti sa njima. Primjetno je da je dominantna većina ispitanika saglasna sa tvrdnjom da **policajac mora da ima lični i profesionalni integritet** - 94.4%, zatim da mora da **poštuje različitosti** - 92.1%, kao i da mora da **poštuje ljudska prava** - 91.1%. Najniži stepen slaganja postoji sa tvrdnjom "imam više povjerenja u policajca koji je moje nacionalnosti" - 27.4%, što je pozitivan rezultat za multikulturalno društvo kakvo je crnogorsko.

Nadalje, vrijedi primijetiti da se **nivoi saglasnosti** sa pojedinačnim tvrdnjama u poređenju sa prošlogodišnjim rezultatima **u načelu kreću u pozitivnom smjeru** - jedini značajniji izuzetak je posljednji stav iz grafika koji se nalazi u nastavku teksta.

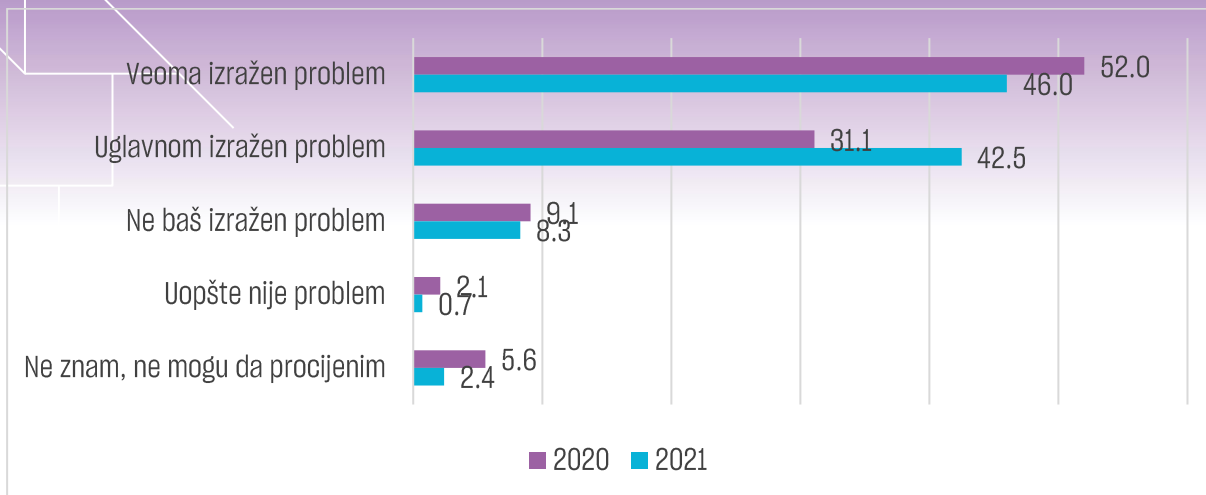
Grafik 21: U kojoj mjeri se slažete ili ne slažete sa sljedećim tvrdnjama? - kumulativni % ispitanika koji su u potpunosti ili donekle saglasni

Korupcija

U ovom poglavlju analiziraćemo šta ispitanici misle o odnosu policije i korupcije, kao i uspjehnosti borbe policije sa ovom pojavom. Dodatno, ispitaćemo koji su njihovi stavovi o postojanju uticaja pojedinih društvenih grupa na policiju, a govorićemo o njihovim iskustvima u pogledu davanja mita službenicima policije i stepenu njihove informisanost o aktivnostima u cilju suzbijanja korupcije koje policija preduzima.

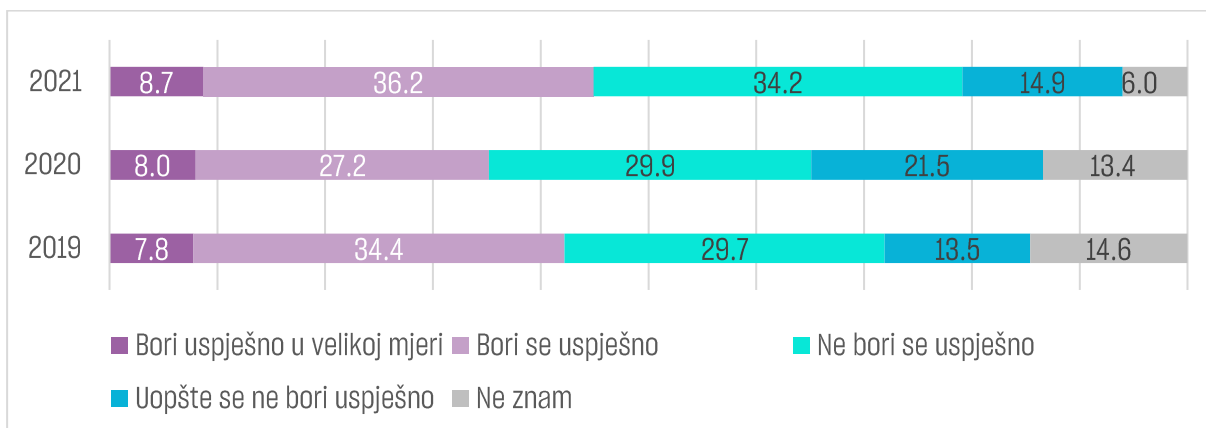
Analizu smo počeli od pitanja o percepciji ispitanika o izraženosti korupcije u Crnoj Gori. Kumulativno, **88.5%** ispitanika smatra da je **korupcija izražen problem u Crnoj Gori**, **5.4%** više nego u prošlogodišnjem talasu istraživanja. Ipak, pozitivan trend predstavlja činjenica da je došlo do preraspodjele u okviru grupe onih ispitanika koji tvrde da je korupcija izražen problem - naime, broj onih koji smatraju da je korupcija veoma izražena opada na račun onih ispitanika koji smatraju da se radi o uglavnom izraženom fenomenu.

Interesantno, ovo pitanje je jedno od rijetkih gdje su razlike u pogledu nacionalnog opredjeljenja ispitanika i dalje prisutne - kao i u prethodnom talasu istraživanja Srbi (53.9%) češće od ostalih problem korupcije percipiraju kao veoma izražen. Slijede Crnogorci (44.5%) i Albanci (44.0%), dok Bošnjaci i Muslimani znatno rjeđe od ostalih (26.6%) korupciju u Crnoj Gori smatraju veoma izraženim problemom.

Grafik 22: U kojoj mjeri je, po Vašem mišljenju, korupcija izražen problem u Crnoj Gori?

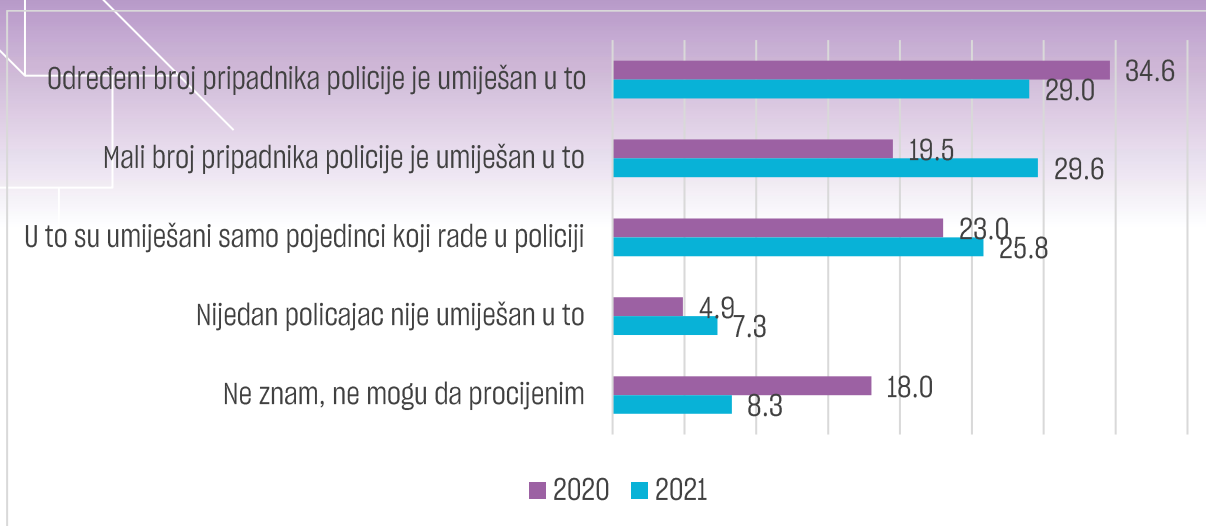
Nadalje, ispitanike smo pitali i za njihov stav o tome koliko se uspješno policija bori protiv korupcije u sopstvenim redovima. Kumulativno, 44.9% ispitanika smatra da se policija uspješno bori protiv ove pojave, što je postignuće bolje od onih koja su ostvarena u prethodna dva talasa istraživanja. Ipak, relativna većina od 49.1% i dalje smatra da u pogledu borbe protiv korupcije nije urađeno dovoljno. Statistički značajne razlike u percepciji uspješnosti borbe protiv korupcije prisutne su samo u pogledu nacionalnosti ispitanika i regije u kojoj živi. Tako, Albanci (65.3%) znatno češće od ostalih ispitanika smatraju da je borba policije protiv korupcije u sopstvenim redovima uspješna. Istovremeno, stanovnici centralne regije u pogledu ovog pitanja imaju najpozitivniji stav - njih 48.0% smatra borbu policije protiv korupcije uspješnom, dok isto važi za 44.4% ispitanika sa sjevera i 39.1% sa juga Crne Gore.

Grafik 23: Da li smatrate da se policija uspješno bori sa korupcijom u svojim redovima?

Nakon prethodna dva pitanja, provjerili smo i kako ispitanici gledaju na frekventnost učešća crnogorskih policajaca u koruptivnim aktivnostima. Iako tek 7.3% ispitanika smatra da nijedan policajac nije umiješan u korupciju, ipak se radi o porastu u odnosu na prošlogodišnjih 4.3%. Istovremeno, na račun onih koji u prethodnom talasu nisu bili u stanju da se odrede po ovom pitanju, raste i broj ispitanika koji smatraju da su policajci umiješani u korupciju u manjem ili većem broju. U ovogodišnjem talasu on kumulativno iznosi 84.4% u odnosu na prošlogodišnjih 77.1%. Takođe, vrijedi istaći da je smanjen broj ispitanika koji tvrde da je „određeni broj“ pripadnika policije umiješan u koruptivne aktivnosti na račun onih koji smatraju da se radi o „malom broju“ i „samo pojedincima“.

Stanovnici centralne regije znatno rjeđe (75.1%) od ostalih tvrde da su pripadnici policije umiješani u koruptivne aktivnosti. Sa druge strane, što je nivo obrazovanja ispitanika viši, to je i čvršće njihovo uvjerenje da su službenici policije uključeni u korupciju.

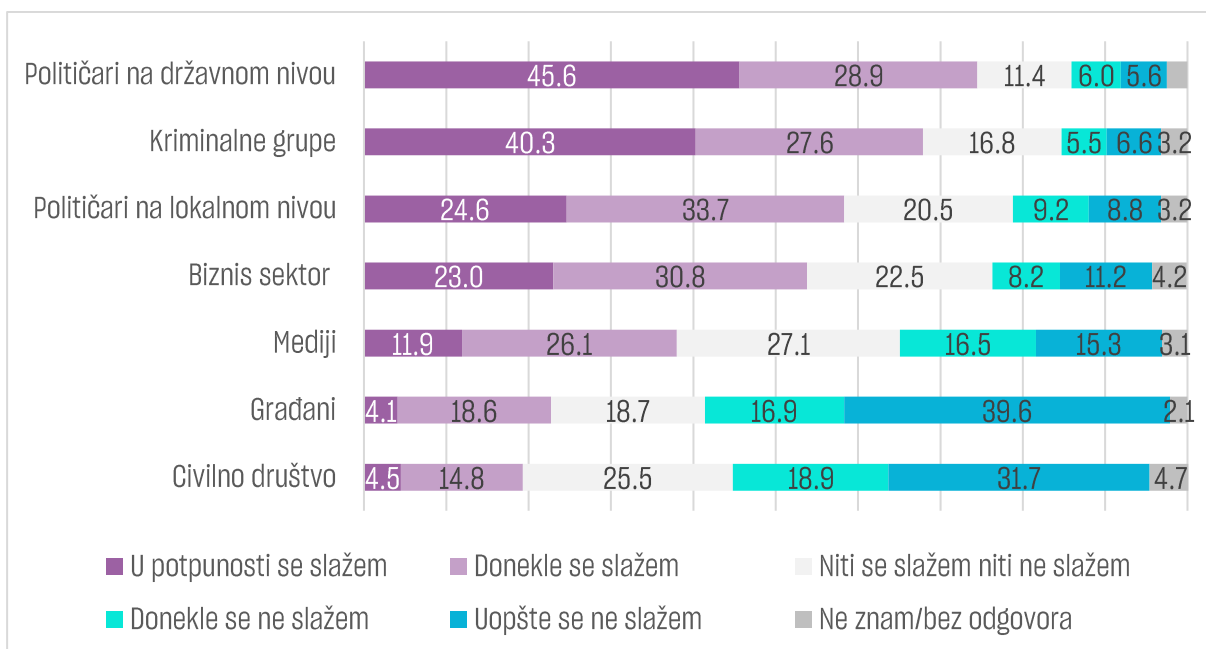

Grafik 24: Kakav je Vaš stav o potencijalnoj umiješanosti pripadnika policije u korupciju?

U prethodnom poglavlju vidjeli smo da dio ispitanika, strahujući od potencijalne osvete kriminalnih grupa, ne bi prijavio kriminalne aktivnosti. Imajući to u vidu, ispitanike smo pitali koje još grupe i u kojoj mjeri po njihovom mišljenju imaju uticaja na rad policije.

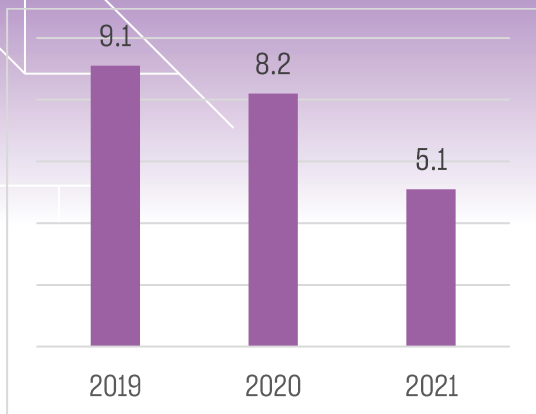
Najveća saglasnost među ispitanicima postoji u pogledu tvrdnje da **političari na državnom nivou** imaju uticaja na rad policije - kumulativno, sa ovom tvrdnjom je saglasno **74.5%** ispitanika, **6.8%** manje nego u **prošlogodišnjem talasu**. Nadalje, **67.9%** ispitanika prepoznaje **uticaj kriminalnih grupa**, a dodatnih **58.3%** smatra da **političari na lokalnom nivou** mogu ostvariti uticaj na rad policije. Po mišljenju ispitanika, najmanji uticaj na policiju ostvaruju građani (22.7%) i civilno društvo (19.3%).

U odnosu na prethodni talas istraživanja jasno je primjetan **trend povećanja samostalnosti policije** - naime, broj ispitanika koji tvrde da grupe navedene u grafiku ispod imaju uticaja na rad policije manji je u svih 7 slučajeva. Najznačajniji pad uticaja na rad policije zabilježen je kod političara na državnom nivou i civilnog društva.

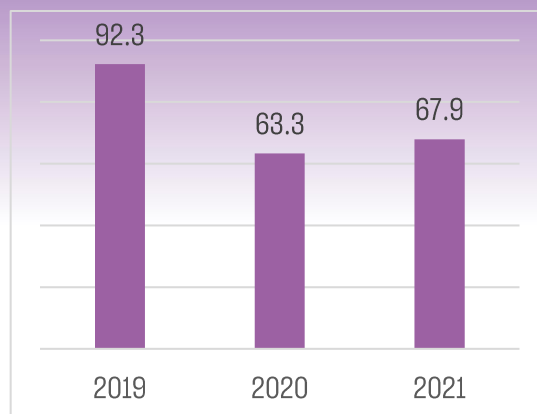

Grafik 25: U kojoj mjeri sljedeće grupe imaju uticaja na rad policije?

Ispitanike smo takođe pitali i da li su oni lično ili član njihove porodice u poslednjih godinu dana **ponudili mito policajcu** kako bi izbjegli kaznu. **Tek 5.1%** ispitanika je **odgovorilo potvrdno**, a primjetan je opadajući trend u odnosu na prethodne talase istraživanja. Naravno, i ovom prilikom skrećemo pažnju na napomenu koju smo naveli u ranijim izvještajima - u obzir treba uzeti da je brojka potencijalno i veća, jer važi oboriva pretpostavka da nisu svi ispitanici bili voljni da priznaju ponašanje koje nije u skladu sa zakonom.

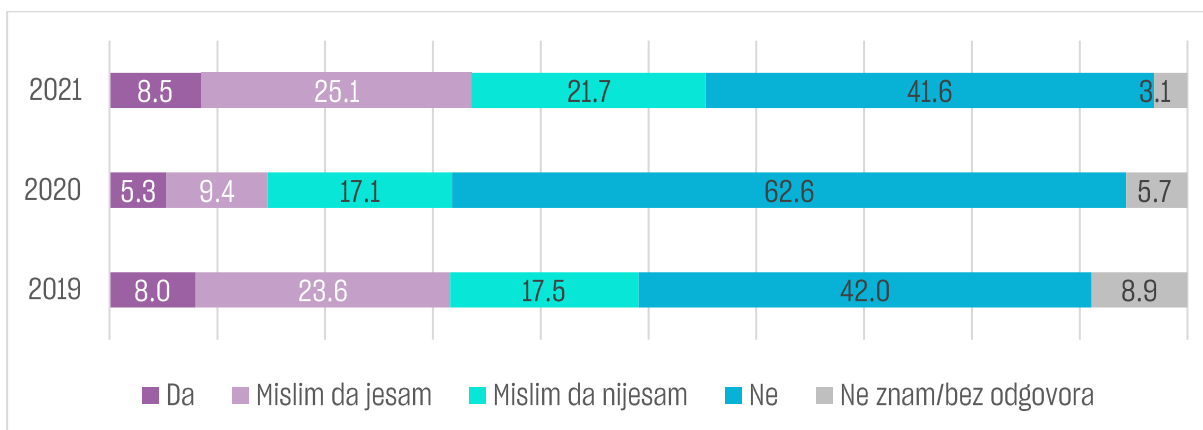
Grafik 27: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste Vi ili član Vaše porodice nekom prilikom PONUDILI mito bilo kojem policajcu kako biste izbjegli kaznu?

Grafik 26: U posljednjih 12 mjeseci, da li ste Vi ili član Vaše porodice PLATILI mito u bilo kojem obliku, tj. da li je policajac prihvatio ponudeni mito?

Sve one koji su odgovorili potvrdno, pitali smo i za reakciju policijskog službenika. U nešto više od dvije trećine slučajeva ispitanici su tvrdili da je policajac prihvatio mito. Procenta je gotovo istovjetan ostvarenju iz prethodnog talasa istraživanja, a znatno niži nego u talasu sprovedenom 2019. godine. Ipak, s obzirom na relativno mali broj opservacija, tj. ispitanika koji tvrde da su ponudili mito, ne može se izvesti čvrst zaključak o promjeni ponašanja policijskih službenika.

Na kraju poglavlja posvećenog borbi policije sa korupcijom, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome da li su čuli za konkretne aktivnosti suzbijanja korupcije u policiji. Za date aktivnosti je u prethodnih 12 mjeseci ukupno čula trećina ispitanika, što je rezultat na nivou onoga iz 2019. godine i znatno viši od prošlogodišnjeg.

Grafik 28: Da li ste u posljednjih 12 meseci čuli za konkretne aktivnosti suzbijanja korupcije u policiji?

Integrativne politike

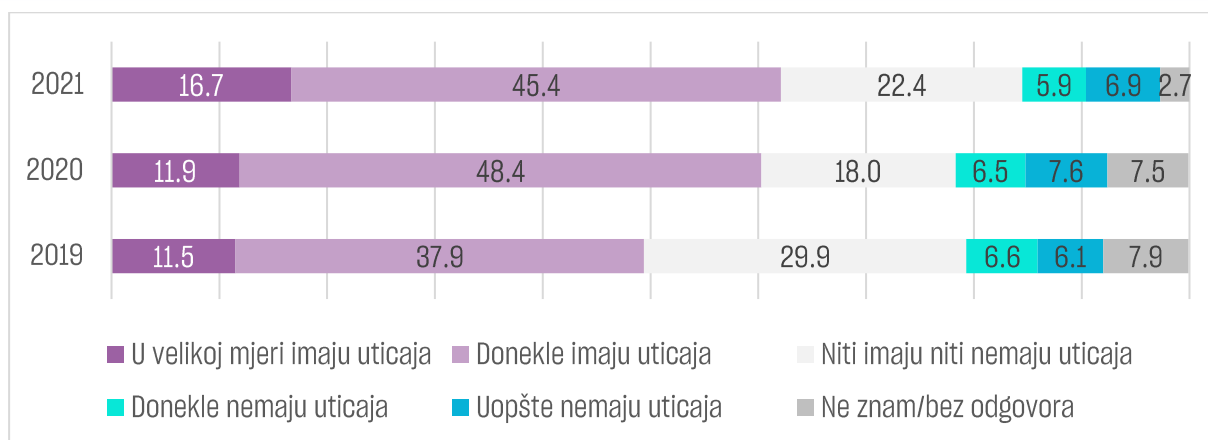
Efikasna komunikacija i saradnja sa građanima, zasnovana na poverenju, predstavlja imperativ proaktivnog djelovanja policije u zajednici. Upravo je zato dodatna profesionalizacija policije neophodan preduslov u procesu izgradnje uspješnog demokratskog društva, kroz omogućavanje pristupačnosti, poštovanje ljudskih prava i saradnju sa zajednicom na lokalnom nivou. To je i razlog da ovo poglavlje započnemo analizom pitanja koje se odnosi na doprinos organa lokalne samouprave i građana u obezbjeđivanju većeg stepena bezbjednosti.

Gotovo dvotrećinska većina ispitanika smatra da organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u opštinama u kojima žive. Primjetno je da iz talasa u talas broj potvrdnih odgovora raste.

Statistički značajne razlike prisutne su u pogledu nacionalnosti i starosti ispitanika. Albanci (74.0%) i Crnogorci (66.7%) češće od ostalih prepoznaju doprinos lokalnih samouprava i građana. U odnosu na

prethodni talas istraživanja, broj Bošnjaka i Muslimana saglasnih sa time da organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u njihovim lokalnim sredinama znatno opada (sa 69.1% na 56.8%), dok raste broj Srba (sa 49.3% na 58.1%) koji su saglasni sa ovom tvrdnjom.

Kao i u prethodnom talasu, što su ispitanici stariji, to su u većoj mjeri saglasni da organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u njihovim opštinama.

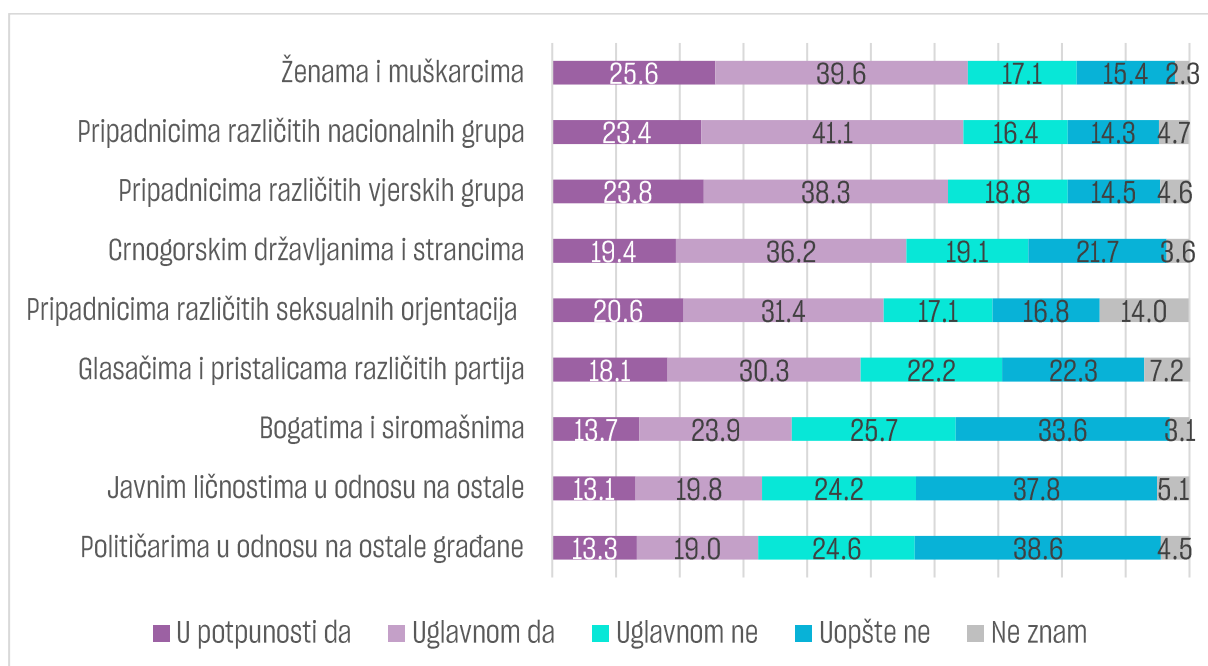

Grafik 29: U kojoj mjeri organi lokalne samouprave i građani doprinose bezbjednosti u Vašoj opštini?

Sljedeće pitanje se odnosilo na tretman pripadnika Uprave policije prema određenim grupama stanovništva. Kao i u ranijim talasima, ispitanicima je ponuđena lista različitih društvenih grupa, nakon čega su upitani u kojoj mjeri službenici policije postupaju sa jednakim profesionalizmom i uvažavanjem prema svakoj od njih. U odnosu na 2020. godinu, ispitanici **neznatno povoljnije ocjenjuju odnos službenika policije prema većini navedenih grupa**. Izuzetak predstavlja jedino odnos prema javnim ličnostima u odnosu na ostale građane, gdje je broj pozitivnih odgovora smanjen za 5.4%.

Govoreći o pojedinačnim rezultatima, potvrdili smo nalaz iz prethodnog talasa, da policajci **u najvećoj mjeri imaju ravnopravan odnos prema ženama i muškarcima**, što smatra gotovo dvije trećine ispitane populacije. Stanovnici sjevera su češće saglasni sa ovim stavom u odnosu na one koji žive u centranom dijelu i na jugu države.

Nadalje, 64.5% ispitanika smatra da se službenici policije sa jednakim profesionalizmom ponašaju prema pripadnicima različitih nacionalnih grupa. Sa ovim stavom su najsaglasniji Albanci, njih 74.0%, a slijede Srbi (65.8%), Bošnjaci i Muslimani (64.2%) i Crnogorci (62.9%).

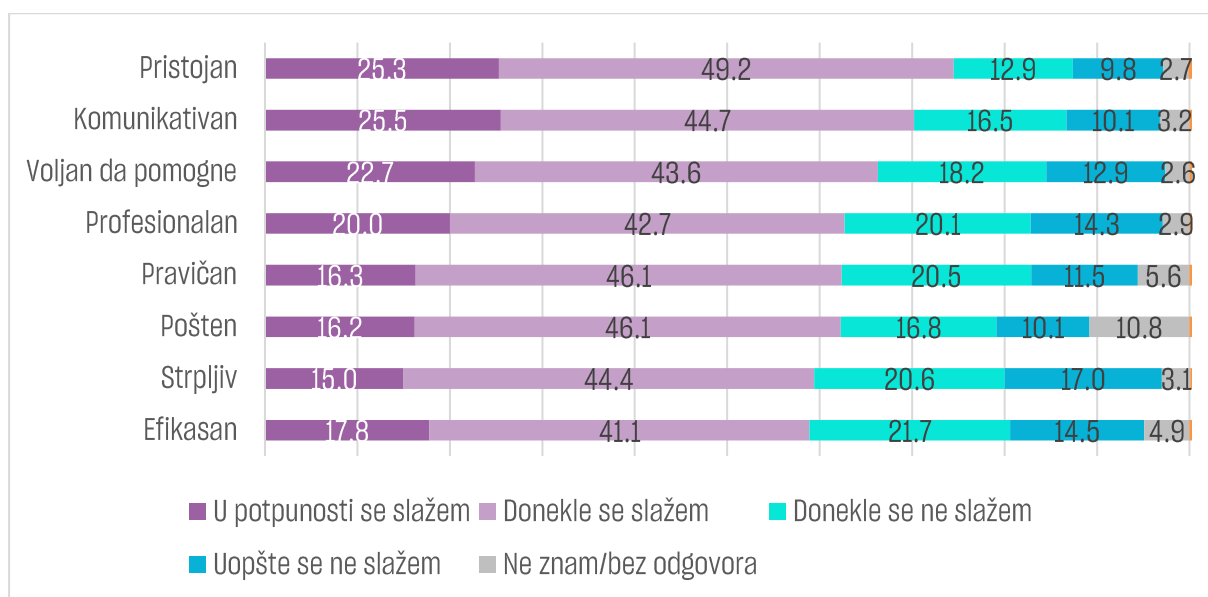
Grafik 30: Da li policajci, po Vašem iskustvu i mišljenju, sa jednakim profesionalizmom i uvažavanjem postupaju prema navedenim grupama?

Kao i u prethodnom talasu istraživanja, **nejednak tretman** od strane policijskih službenika ispitanici najčešće dovode u korelaciju sa **društvenim i ekonomskim statusom**, te nalazi istraživanja ukazuju da je istovjetan tretman rjeđe prisutan kada su u pitanju bogati i siromašni (37.6%), **javne ličnosti u odnosu na ostale građane** (32.9%) i **političari u odnosu na ostale građane** (32.3%).

U nastavku poglavlja, predstavimo osobine za koje ispitanici smatraju da ih prosječni crnogorski policajac posjeduje. Valja primijetiti da **ispitanici** u ovom talasu istraživanja **češće smatraju da svaka od osobina navedenih u grafiku krasi pripadnike policije**. Porast se kreće od simboličnih 0.1% kada je u pitanju voljnost da pomogne građaninu, pa do 4.3% u pogledu profesionalnosti i pravičnosti.

Gotovo **tri četvrtine** ispitanika smatra da službenike uprave policije krasi **pristojnost**, **70.2%** smatra da su policajci **komunikativni**, a gotovo **dvije trećine** da iskazuju **volju da pomognu**.

Na **začelju liste** atributa koji karakterišu crnogorske policajce nalaze se **strpljivost** (59.4%) i **efikasnost** (58.9%). Ipak, vrijedi istaći da natpolovična većina građana smatra da i ove dvije osobine krase službenike policije.

Grafik 31: Da li biste rekli da je prosječni crnogorski policajac:

Na osnovu atributa navedenih u grafiku iznad, kreirali smo kompozitnu varijablu⁹ koju smo nazvali **indeks percepcije policajca**. Nova varijabla je nastala tako što su ponudeni odgovori rekodirani. Rekodiranje je izvršeno na način što je svaki odgovor „uopšte se ne slažem“ označen skorom 0, a svaki odgovor „u potpunosti se slažem“ skorom 1. Tako, ukupan skor vrijednosti **1** imao bi **idealni službenik policije**, tj. službenik za kojega ispitanici smatraju da posjeduje sve gore navedene osobine. Suprotno od toga, skorom 0 bio bi označen policajac koji ne posjeduje niti jednu od navedenih osobina.

Analizom primjećujemo da je 9.9% ispitanika prosječnom crnogorskom policajcu dalo ocjenu 0, tj. ova grupa ne prepoznaje ni jednu od osobina iz grafika br. 31 među crnogorskim policajcima. Sa druge strane, 6.4% ispitanika smatra da prosječni crnogorski policajac posjeduje svaku od navedenih osobina.

Kada govorimo o **ukupnom indeksu percepcije policajca**, zabilježen je skor **0.71** na skali od 0 do 1. Statistički značajne razlike u vrijednosti skora u pogledu pola ispitanika nisu prisutne, a isto važi i za njihovu nacionalnu pripadnost. Starost, nivo obrazovanja i regija u kojoj ispitanici žive su socio-demografske kategorije u pogledu kojih postoje statistički relevantne razlike kada je percepcija pripadnika policije u pitanju. Tako, ispitanici sa juga (0.67) daju nižu ocjenu kvalitetima prosječnog crnogorskog policajca u odnosu na one koji žive u centralnom i sjevernom dijelu zemlje – ispitanici iz ovih regija su

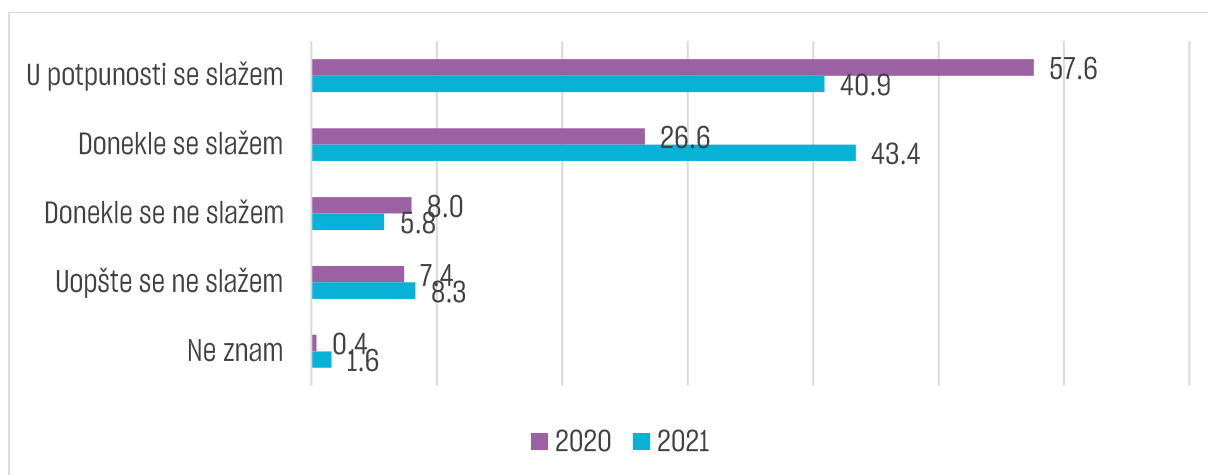
⁹ Kompozitne varijable su obično dobar način da se složene ideje i koncepti prikažu u obliku nove, jedinstvene varijable. Kompozitna varijable stvaraju se kombinovanjem dvije ili više pojedinačnih varijabli. Budući da su izvedene iz pojedinačnih, jednodimenzionalnih varijabli, mogu pružiti novi, bogatiji uvid u podatke i razmišljanje ispitanika.

službenicima policije dali prosječnu ocjenu 0.72. Osobe mlađe od 35 godina takode imaju negativniju percepciju službenika policije u odnosu na starije ispitanike, a isto važi i za visokoobrazovane ispitanike u odnosu na one sa nižom stručnom spremom.

Jedan od stubova reforme sektora policije je i rodna politika usmjerena na povećanje broja žena koje su zaposlene u policijskim službama. Ova mjera je sastavni dio Strategije razvoja Uprave policije, a komplementarna je i UN-ovim ciljevima održivog razvoja¹⁰. Upravo iz tog razloga smo kreirali set pitanja koji nastoji utvrditi stav ispitanika o potencijalnom učešću žena u radu sektora bezbjednosti.

Trenutno, broj žena među službenicima policije iznosi 15.9%¹¹, te se prvo pitanje postavljeno u ovoj sekciji odnosilo na stav ispitanika o tome da li su **žene jednako sposobne za obavljanje policijskog posla**. Kumulativno, **84.3%** ispitane populacije smatra da **žene i muškarci jesu jednako sposobni za obavljanje aktivnosti iz domena policijske službe**. Rezultat je gotovo istovjetan prošlogodišnjem, tj. veći za 0.1%. Ipak, valja primijetiti da je došlo do preraspodjele unutar grupe ispitanika koji su saglasni sa jednakošću između žena i muškaraca u ovom pogledu. Tako, dok se za 16.7% smanjio broj ispitanika koji se u potpunosti slažu sa ovim stavom, za gotovo isti broj porastao je broj ispitanika koji su donekle saglasni.

Žene (88.5%) češće od muškaraca (80.0%) smatraju da su pripadnici oba pola jednako sposobni za obavljanje policijskog posla. Ispitanici **mladi od 55 godina** takode **znatno češće** od onih koji su stariji smatraju da ne postoje razlike između muškaraca i žena u pogledu ovog pitanja. Statistički relevantne razlike prisutne su i u pogledu nacionalnosti ispitanika - tako, Srbi (79.4%) rjeđe od ostalih ispitanika smatraju da su sposobnosti muškaraca i žena jednake kada je policijski posao u pitanju.

Grafik 32: Da li smatrate da su muškarci i žene jednako sposobni za obavljanje policijskog posla?

Ispitanike koji su na prethodno pitanje istakli da se donekle ili u potpunosti ne slažu sa iznijetim stavom upitali smo za obrazloženje. Ispitanici su imali mogućnost da daju samostalne odgovore bez unaprijed predviđenih opcija. Najveći dio ispitanika iz ove grupe smatra da je posao u policiji muška profesija, te da su muškarci fizički jači te samim tim i sposobniji u obavljanju nadležnosti iz okvira policijske službe.

„To je muški posao, nije za ženu krv i pištolj.“

„Žena nije da se juri po ulicama i zatvorima. Ona treba da se zaštiti, a ne ona da štiti.“

„Žensko ne može da izvrši silu nad kriminalcima.“

„Zna se šta treba žena da radi, a šta muškarac.“

„Nisu hrabre kao muškarci.“

„Ne može za odbranu biti i žena i muškarac, muškarci su dosta hrabriji.“

„Rijetko koji muškarac je za to, a tek žena.“

¹⁰ Konkretno, cilju br. 5 koji se odnosi na rodnu ravnopravnost.

¹¹ Podatak preuzet sa URL: <https://www.osce.org/me/secretariat/480907>

„Možda su ravnopravni u nekim segmentima, ali u policiji fizička spremnost sigurno čini razliku.“

Dio ispitanika ističe i činjenicu da su žene nježnije, da je posao na terenu opasan, te da su administrativni poslovi u okviru policije nešto što bi im više odgovaralo.

„Žene su drugačije i nježnije.“

„Žene ne mogu biti policajci u specijalnim jedinicama, negdje u kancelariji možda da.“

„Ne može žena da patrolira u dva ujutru, previše je opasno.“

„Tako sebe smatram feministkinjom, mislim da su muškarci iz bioloških razloga bolji za terenski rad, a žene možda za taktičke i birokratske poslove.“

„Za žene je neki ljepši posao.“

Nadalje, manji dio ispitanika ističe da je glavna uloga žene da bude majka i da brine o domaćinstvu, te da posao u policiji nije spojiv sa time. Na kraju, četiri ispitanika ističu i činjenicu da žene u policiji nisu jednako poštovane kao muškarci, tj. da građani gaje veći respekt prema muškarcima u uniformi.

„Žene su da budu majke.“

„Žena mora u kuću kod porodice, a ne na ulicu.“

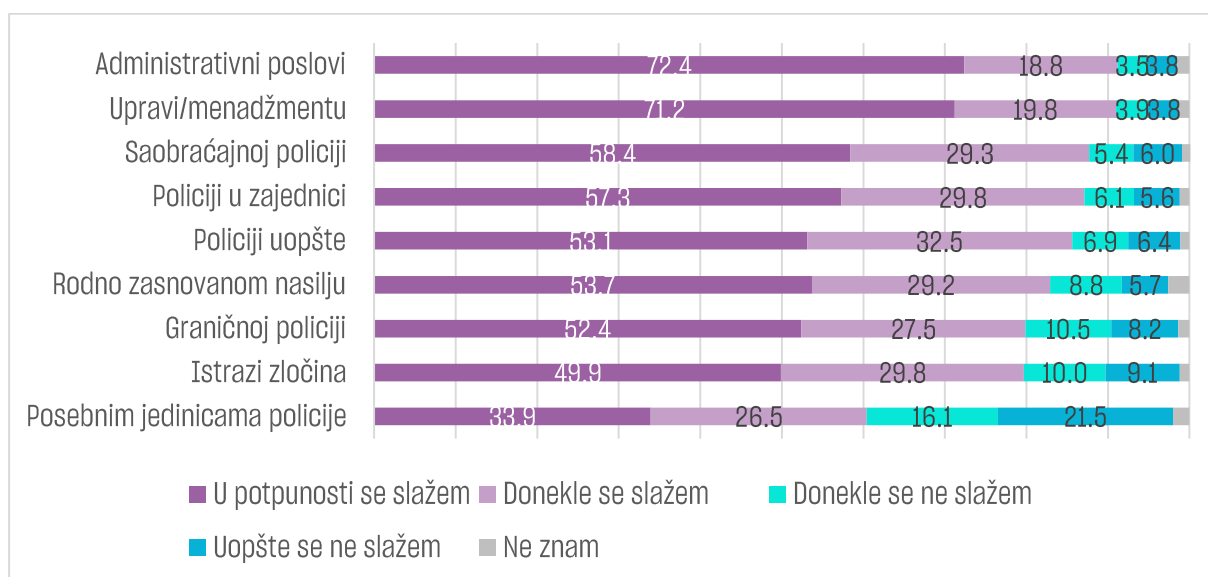
„Jer je za ženu da bude majka i domaćica.“

„Jer ljudi ne poštuju žene policajke.“

„Gračani imaju više povjerenja u muške policajce, žena policajac to je malo smiješno.“

Kao i na prethodno, otvoreno pitanje, ispitanici prepoznaju određene poslove kao distinktivno rodno definisane, te tako 91.2% ispitanika smatra da su muškarci i žene jednako sposobni za administrativne poslove, a isto u pogledu rada u upravi tvrdi 91.0% ispitanika. Nešto manji broj njih navodi da su žene i muškarci jednako sposobni za poslove uniformisane policije poput rada u saobraćajnoj policiji (87.7%), i za rad u policiji u samoj zajednici - ovaj stav podržava 87.1% ispitanika. Sa druge strane, tek 60.4% ispitanika smatra da su žene jednako sposobne za rad u posebnim jedinicama policije, tj. jedinicama za specijalne operacije.

Vrijedi napomenuti da je nivo saglasnosti sa datim stavovima opao u odnosu na prošlogodišnje rezultate. Pad iznosi od 1.7% u pogledu istrage zločina do 6.4% u pogledu granične policije. Jedini izuzetak predstavlja saglasnost sa time da su muškarci i žene jednako sposobni za rad u posebnim jedinicama policije - broj ispitanika koji smatraju da su pripadnici oba pola jednako sposobni da budu dio ove policijske službe porastao je za 4.7%.

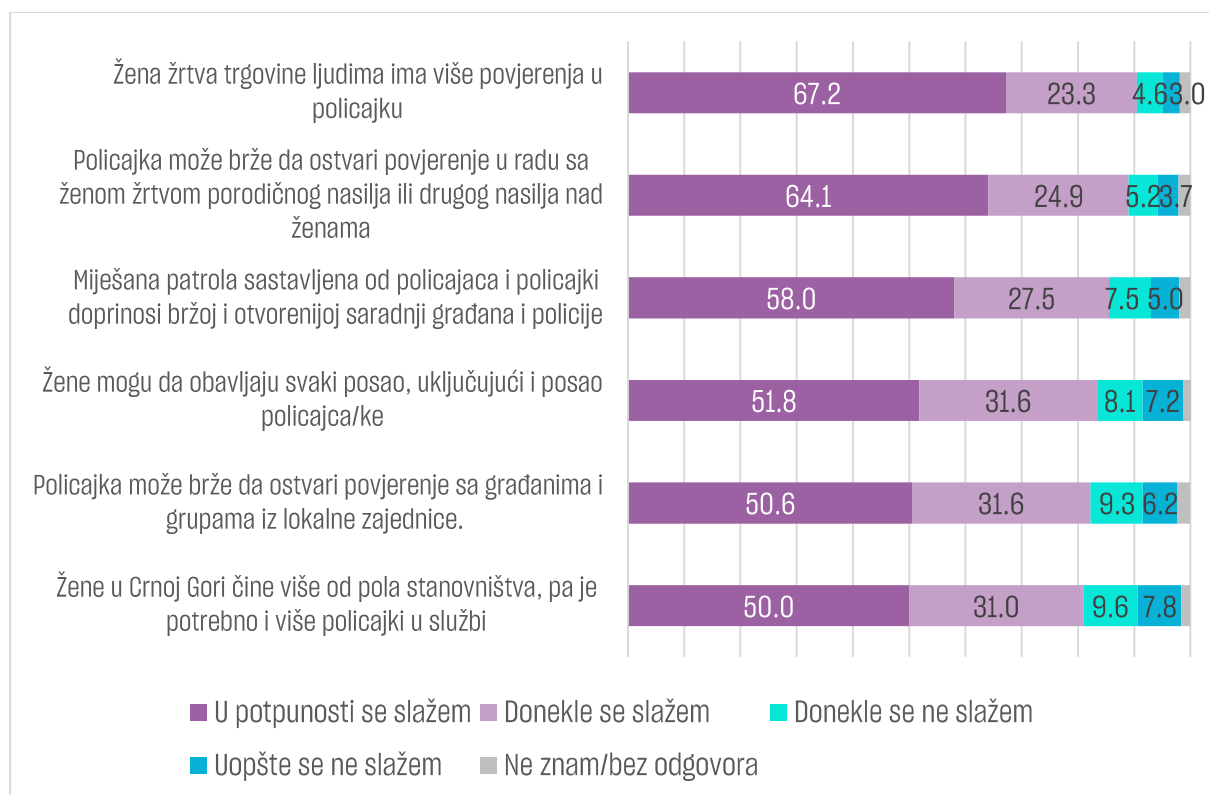

Grafik 33: Smatrate li da su muškarci i žene jednako sposobni za rad u/n:

I u pogledu ovog pitanja kreirali smo kompozitnu varijablu nazvanu **indeks sposobnosti**. Vrijednosti prikazane u grafiku br. 33 rekodirane su tako da **skor 0** označava da ispitanik smatra da **žene nisu jednako sposobne da pokriju radno mjesto u bilo kojoj od 9 navedenih policijskih službi**, dok **skor 1** označava da ispitanik smatra da **žena može potpuno ravnopravno da obnaša bilo koju od navedenih funkcija**.

Indeks sposobnosti na nivou cijelog uzorka iznosi **0.83** na skali od 0 do 1, pri čemu znatno varira u zavisnosti od socio-demografskih potkategorija ispitanika. Očekivano, žene (0.85) češće od muškaraca (0.81) smatraju da su jednako sposobne za obavljanje ranije navedenih aktivnosti u policiji. Nadalje, što je osoba obrazovanija, u većoj mjeri vjeruje u sposobnost žena. Statistički značajne razlike prisutne su i u pogledu regije u kojoj ispitanik živi, njegove nacionalne pripadnosti i starosti. Stanovnici juga (0.87) znatno češće od onih koji žive u centralnoj (0.84) i sjevernoj (0.79) regiji smatraju da su žene jednako sposobne za sve vidove policijske službe. Isto znatno češće u odnosu na ostale nacionalne grupe tvrde Crnogorci (0.87). Interesantno, u pogledu starosti ne važi pravilo da što je ispitanik mlađi to u većoj mjeri ima povjerenja u sposobnost žena da ravnopravno vrši policijsku službu – očekivano, ispitanici stariji od 55 godina su skeptičniji prema tome (0.81), ali najviša vrijednost ovog indeksa zabilježena je kod populacije starosti 35 do 54 godine (0.85).

Nadalje, ispitanicima smo ponudili nekoliko stavova vezanih za sposobnosti žena u policiji, nakon čega smo ih zamolili da se izjasne u kojoj mjeri su saglasni sa istim. Najveći broj ispitanika, kumulativno njih **90.5%**, je saglasno sa tvrdnjom da **će žena žrtva trgovine imati više povjerenja u policajku**. Nadalje, **89.0%** smatra da **policajka može brže da ostvari povjerenje sa ženom žrtvom nasilja**, a **85.5%** tvrdi da bi miješane patrole sastavljene od policajaca i policajki doprinijele bržoj i otvorenijoj saradnji građana i policije.

Grafik 34: Kako bi ocijenili sljedeće tvrdnje?

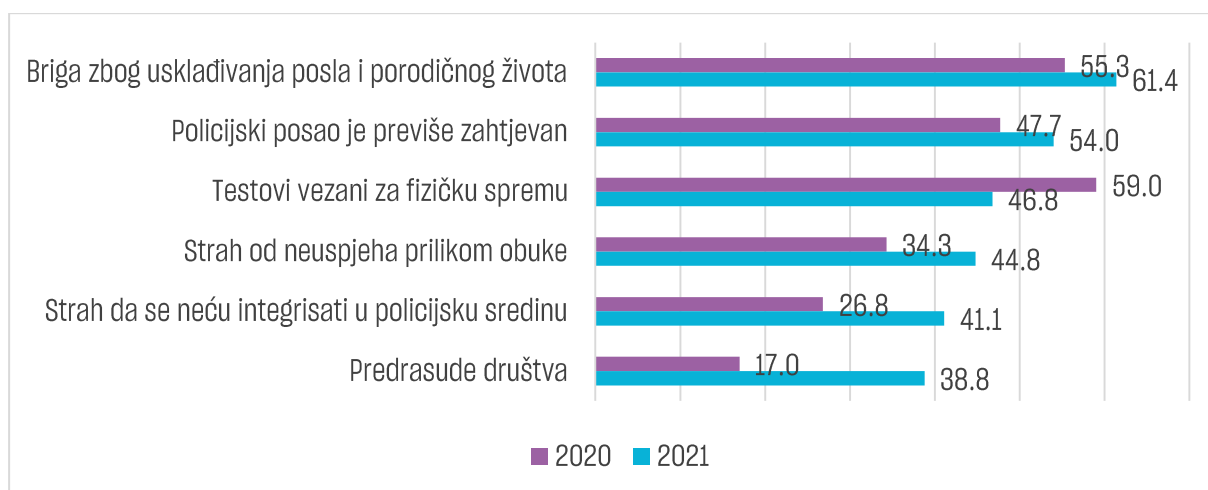
Još jednom smo kreirali kompozitnu varijablu, ovoga puta nazvanu **indeks percepcije žena u policiji**. Indeks i ovoga puta ima vrijednosti od 0 do 1, pri čemu vrijednost 0 podrazumijeva da se ispitanik uopšte ne slaže sa svih šest tvrdnji navedenih u grafiku br. 34, a vrijednost 1 da je saglasan sa svih šest.

Indeks na nivou cijelog uzorka iznosi 0.85 na skali od 0 do 1, pri čemu vrijednosti za pojedine socio-demografske kategorije u velikoj mjeri odgovaraju onima koje su izmjerene u pogledu indeksa sposobnosti. Tako, sa stavovima iz grafika br. 34 su češće od prosjeka saglasne žene, mlađi od 55 godina, osobe sa visokoškolskim obrazovanjem, te ispitanici koji se izjašnjavaju kao Crnogorci i oni koji žive na jugu Crne Gore.

Uprkos usvojenim pozitivnim normativnim rješenjima, širi kulturološki kontekst uslovio je nizak interes žena za usavršavanje u bezbjednosnom sektoru što potvrđuje i evidentna ranije navedena disproporcija angažovanih policijskih službenika u pogledu polne strukture. U cilju podizanja svijesti javnosti o važnosti učešća žena u policiji i promovisanju policijskih poslova, Uprava policije, Policijska akademija i Misija OEBS-a u Crnoj Gori su od aprila do maja 2021. godine sprovele javnu kampanju "Mi smo snaga tima- za više žena u policiji" koja je pozitivno uticala na povećan interes mladih, a naročito žena za rad u policiji. Naime, po zvaničnim informacijama ove godine je na Policijsku akademiju od **ukupno 67 kandidata/kinja** koji su ostvarili pozitivan rezultat, **primljeno 26 žena**, odnosno 38,8%, što je do sada najveći procenat od početka upisa na akademiju 2011.godine. Kako bi dobili više informacija, pitali smo žene koje su učestvovala u istraživanju šta bi njima, ukoliko bi razmatrale karijeru u policiji, bila primarna briga.

Tri od pet ispitanica u ovogodišnjem istraživanju navodi da bi im glavna briga bila vezana za **usklađivanje posla i porodičnog života**. Postoji pozitivna korelacija između starosti ispitanica i stava da bi im glavna briga bila vezana za usklađivanje posla i porodičnog života - naime, što je ispitanica mlada, to u manjoj mjeri ističe ovaj razlog. Statistički značajne razlike u pogledu ostalih socio-demografskih potkategorija nisu prisutne.

Nadalje, nešto **preko polovine** ispitanica smatra da je policijski posao **previše zahtjevan**. Što je ispitanica starija, u većoj mjeri je saglasna sa datom tvrdnjom. Istovremeno, što su nivo obrazovanja i prihoda ispitanica viši, to je strah od zahtjevnosti posla manji. Najmanji stepen zabrinutosti žene iskazuju prema predrasudama od strane društva, što je pozitivan nalaz. Ipak, sliku kviri podatak da je u ovom talasu istraživanja više od trećine ispitanica odabralo ovaj razlog kao potencijalnu brigu prilikom razmatranja karijere u policiji.

Grafik 35: Da razmtrate karijeru u policiji, koja bi bila vaša glavna briga?

Iako je od prvog COVID-19 slučaja u Crnoj Gori prošlo gotovo 20 mjeseci, epidemija ove bolesti i dalje nastavlja da unosi brojne promjene u život građana Crne Gore. Između ostalih, ističe se i potreba za povećanim nivoom digitalizacije i online uslugama koje državni aparat može pružiti građanima. Stoga, na kraju ove tematske cjeline, postavili smo ispitanicima pitanje otvorenog tipa koje je za cilj imalo da dobijemo konkretne prijedloge o tome **koji digitalni servisi obezbijedeni od strane Uprave policije bi im bili korisni**.

Ukupno je 107 ispitanika dalo odgovor na ovo pitanje. Nešto oko trećine njih istaklo je da bi trebalo kreirati **aplikaciju po uzoru na aplikaciju „48 sati“** koju su uvele pojedine jedinice lokalne samouprave. Putem date aplikacije ispitanici bi mogli da prijave buku u kasnim večernjim satima, nasilje u komšiluku ili neko drugo krivično djelo. Aplikacija bi mogla da omogućiti **automatsko odašiljanje lokacije** sa koje se građanin javlja, što bi moglo da **olakša komunikaciju sa policijskim patrolama** koje se nalaze u blizini. Takođe, ispitanici ističu da bi takva aplikacija mogla imati **opciju koja građaninu omogućava da prati kretanje patrole**, kako bi znao kada će policija stići na lokaciju sa koje je upućena molba za asistenciju. Naravno, podrazumijeva se da bi data aplikacija morala biti **optimizovana za upotrebu na mobilnom telefonu** i da bi trebala da

omogućiti **anonimnost ispitaniku** prilikom prijave prekršaja ili krivičnog djela. Takođe, aplikacija bi morala imati **opciju da građanin ocijeni rad policijskog službenika** (komunikativnost, volju da pomogne, efikasnost itd.) sa kojim je komunicirao nakon dolaska patrole.

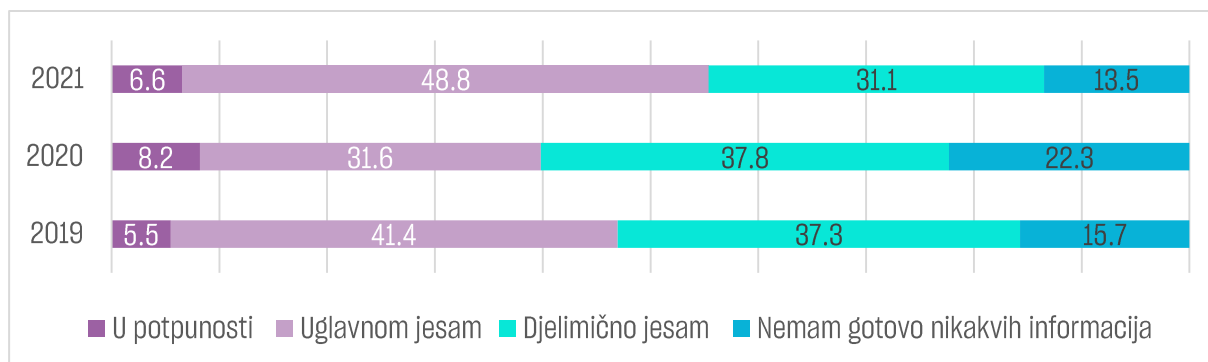
Nadalje, ispitanici ističu da bi Uprava policije trebala da se **okrene modernim sredstvima komunikacije**, prije svega društvenim mrežama poput **Instagrama** i **Twittera**. Jedan dio ispitanika predlaže da policija i putem **Vibera** komunicira sa građanima obavještavajući ih o novim sadržajima na sajtu. Ti sadržaji bi trebali biti edukativnog karaktera, a posvećeni aktuelnim temama kao što su npr. adekvatna zaštita djece na internetu, indikatori koji ukazuju na to da je osoba žrtva trgovine ljudima ili seksualne eksploatacije, mjesečni izvještaji o radu policije itd.

Dodatno, ispitanici smatraju da bi trebalo razvijati **servise za online izdavanje dokumenata**, što je pogotovo praktično u doba COVID-19 pandemije.

Informisanje

U ovom poglavlju analiziraćemo nivo informisanosti ispitanih građana o radu Uprave policije, konkretnim temama o kojima bi voljeli da imaju više informacija, kao i kanalima putem kojih se informišu.

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje evidentan je **porast samoprijavljenog nivoa informisanosti**. Dok je 39.8% ispitanika u prethodnom talasu ocijenilo da su u potpunosti ili uglavnom informisani, u ovom talasu istraživanja taj procenat iznosi 55.4%. Muškarci (62.2%) češće od žena (49.1%) tvrde da su u potpunosti ili uglavnom informisani o radu policije. Takođe, ispitanici sa sjevera Crne Gore procjenjuju da su informisaniji o djelovanju Uprave policije u odnosu na one ispitanike koji žive u centralnoj i južnoj regiji.

Grafik 36: Koliko ste Vi lično informisani o radu policije?

Kako bismo dublje razumjeli razloge neinformisanosti, **ispitanicima** koji su djelimično informisani ili **nemaju gotovo nikakvih informacija** smo ponudili pitanje sa više opcija, te su za svaki od navedenih razloga morali iskazati da li jeste ili nije razlog za njihovu neinformisanost.

Najveći broj ispitanika, njih 70.1%, ističe da su informacije o policiji površne i suviše opšte. Ovaj razlog češće ističu ispitanici sa juga u odnosu na ispitanike iz ostalih crnogorskih regija.

Nadalje, **68.0%** ispitanika iz ove grupe tvrdi da je **policija zatvorena institucija** koja ne pruža dovoljno informacija o svom radu s obzirom na prirodu aktivnosti kojima se bavi, dok **63.5%** smatra da se **previše priča o organizovanom kriminalu i korupciji**, a premalo o drugim temama.

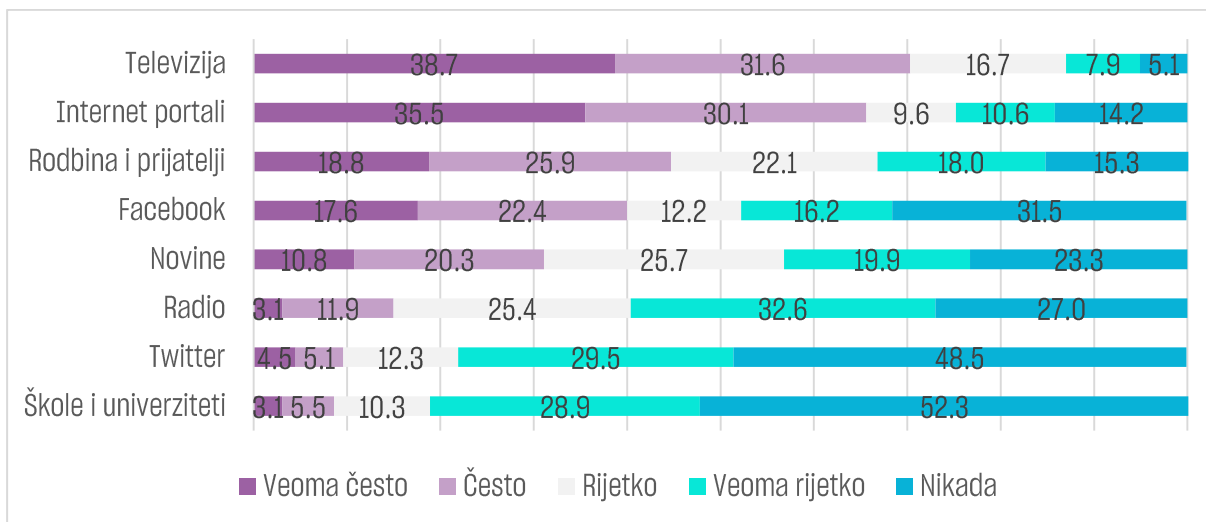
Dva najrjeđe isticana razloga su da ispitanike ne interesuju teme vezane za policiju (33.4%) te da ispitanici ne razumiju sadržinu koja im se komunicira (28.7%). Ovu činjenicu možemo posmatrati pozitivno - dominantni razlozi za neinformisanost nisu vezani za to da ispitanici nisu zainteresovani za rad policije, već za druge razloge na koje se kroz efikasno i pravovremeno informisanje može uticati.

Grafik 37: Ukoliko niste ili ste samo djelimično informisani, zbog čega je to tako?

Naredno pitanje koje smo postavili ispitanicima se odnosi na kanale putem kojih se ispitanici informišu o radu policije, a rezultati ukazuju da su, kao i u prethodna dva talasa istraživanja, dva najčešća načina informisanja putem **televizije** i **internet portala**. Kumulativno, **70.3%** ispitanika navodi **televiziju** kao primarni izvor informisanja, dok **internet portale** ističe njih **65.6%**. Uzimajući u obzir demografske karakteristike ispitanika, televiziju češće kao odgovor biraju stariji ispitanici, dok internet portale učestalije prate ispitanici do 34 godine i to u znatno većoj mjeri visokoškoloovane osobe.

Vrijedi primijetiti da **gotovo sva sredstva informisanja bilježe pad upotrebe** u ovogodišnjem talasu istraživanja. Pad se kreće od 1.8% u pogledu radija do čak 10.1% u pogledu štampanih medija. Sa druge strane, **povećanje učestalosti upotrebe** kada je u pitanju informisanje o radu policije bilježi se jedino u pogledu **Facebook-a** i **Twitter-a**. Ovi podaci su u saglasju sa ranije predstavljenom preporukom ispitanika da bi Uprava policije trebala da poveća intenzitet komunikacija putem društvenih mreža.

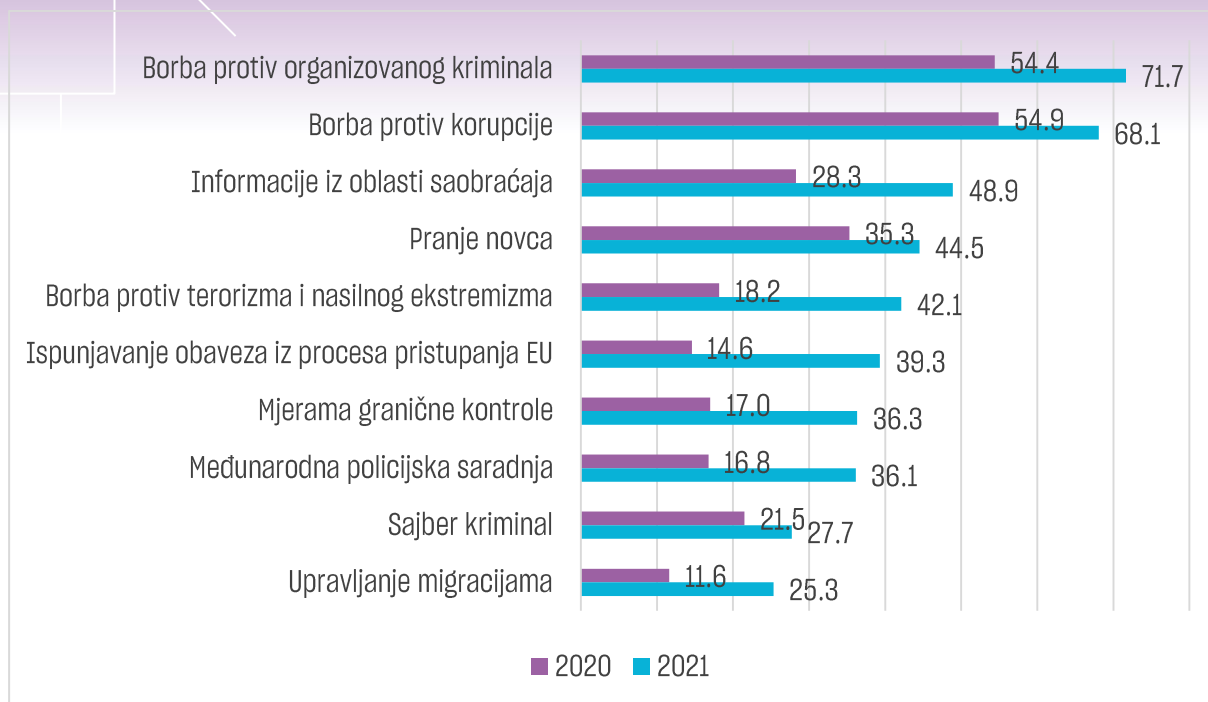

Grafik 38: Na koji način se najčešće informišete o radu crnogorske policije?

Sljedeće pitanje se odnosilo na konkretne teme o kojima bi **ispitanici htjeli da imaju više informacija**. Ispitanici su mogli da odaberu više ponuđenih opcija, te ne treba da čudi što zbir odgovora iznosi više od 100%.

Primjetno je da redosljed tema u velikoj mjeri odslikava prošlogodišnje stanje. Ipak, u ovom talasu istraživanja **ispitanici znatno češće** navode da bi **željeli da dobiju informacije o svim temama** koje su im bile ponudene. **Najveće interesovanje** ispitanici iskazuju za aktivnosti sprovedene u borbi protiv organizovanog kriminala - **71.7%** ispitanika je zainteresovano za ovu temu, dok **68.1%** njih zanima **borba**

protiv korupcije. Svega 27.7% bi željelo više informacija o sajber kriminalu, a 25.3% njih interesuje tema upravljanja migracijama.

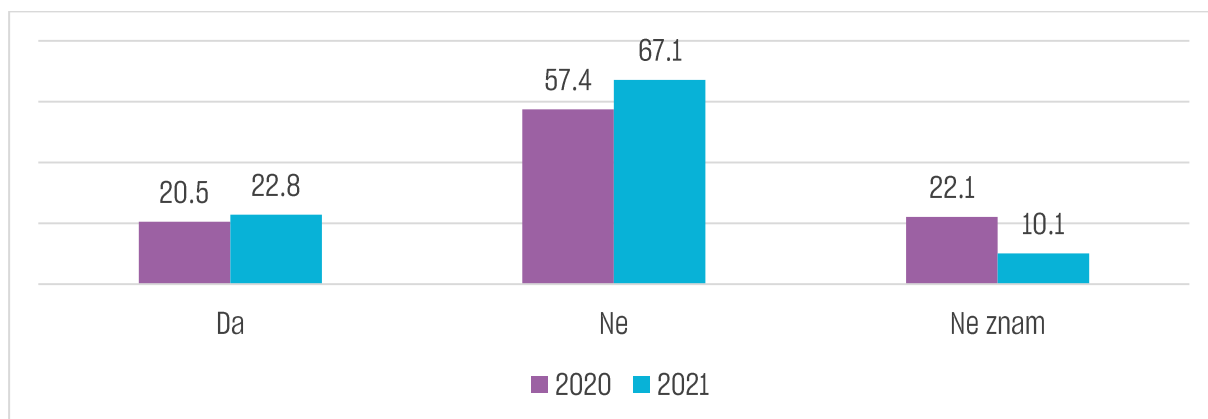

Grafik 39: O kojim temama vezanim za rad policije biste voljeli da dobijete više informacija?

Ovo poglavlje završavamo pitanjem o tome da li ispitanici smatraju da imaju pristup dovoljnom broju informacija o načinu regrutovanja, u slučaju da su zainteresovani za rad u policiji. Broj osoba koje su dovoljno informisane je blago porastao, sa 20.5% na 22.8%.

U pogledu demografskih karakteristika, statistički značajne razlike se odnose na pol ispitanika, njihovu nacionalnost, nivo obrazovanja i regiju u kojoj žive. Tako, žene u većoj mjeri navode da nemaju dovoljno informacija - 69.4% u odnosu na 64.7%. Sa ovim su saglasniji i pripadnici nacionalnih manjina - čak 90.0% Albanaca i 72.4% Bošnjaka i Muslimana tvrdi da nema dovoljno informacija o načinima regrutacije. Ovo je polje na kojem bi trebalo raditi, kako bi prohodnost ka službi u policiji bila jednako moguća za sve građane Crne Gore.

Nadalje, evidentna je i pozitivna korelacija između stepena obrazovanja i nivoa informisanosti ispitanika o regrutaciji - što je osoba obrazovanija, navodi da ima i više informacija. Na kraju, valja napomenuti i da su o načinima regrutacije najmanje upoznati stanovnici juga (15.2%), a najviše ispitanici sa sjevera Crne Gore (32.7%).

Grafik 40: U slučaju da biste bili zainteresovani za rad u Policiji, smatrate li da imate pristup dovoljnoj količini informacija o načinima regrutacije?

Glavni nalazi i preporuke

Istraživanje je ukazalo na više interesantnih pojava i promjena u percepciji policije koje su se desile u odnosu na prethodne talase projekta.

Uprava policije se percipira pozitivnije u odnosu na prethodnu godinu. Ova institucija se nalazi na trećem mjestu po nivou povjerenja, odmah iza vjerskih institucija i vojske Crne Gore, a zbirno joj vjeruje 53.9% ispitanika. Gotovo dvije trećine ispitanika, 7.7% više u odnosu na prethodnu godinu, tvrdi da policija saraduje sa građanima u njihovoj zajednici, što se odrazilo i na porast broja onih koji se u svojoj zajednici osjećaju bezbjedno na 82.1%. Sve je to uticalo i na povećanje broja ispitanika (68.6%) koji bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori opisuju povoljno.

Sigurnost, bezbjednost i mir su prve asocijacije na policiju. Gotovo tri četvrtine ispitanika policiju percipira pozitivno, a čak 41.1% njih tvrdi da je u prethodnih 12 mjeseci policija doživjela promjene na bolje. Policija je najefikasnija u oblasti zaštite bezbjednosti građana (59.9%), upravljanja i bezbjednosti granice (53.5%) i bezbjednosti u saobraćaju (50.3%). U odnosu na prethodnu godinu značajnije raste zadovoljstvo oblastima koje su vezane za borbu protiv kriminaliteta, korupcije i trgovine narkoticima. Sa druge strane, opada zadovoljstvo djelovanjem u oblastima koje su u većoj mjeri usmjerene na zajednicu, poput bezbjednosti u saobraćaju i sprječavanja nasilja u porodici.

Pripadnost srpskoj etničkoj grupi više nije dominantan indikator negativnog stava prema policiji – Srbi znatno češće od ostalih etničkih grupa tvrde da je došlo do poboljšanja u radu policije u posljednjih 12 mjeseci, a sa ovim je saglasno čak 55.2% ispitanika iz ove grupe. Broj Srba koji pozitivno ocjenjuju policiju je u porastu, dok pada broj pozitivnih ocjena datih od strane Crnogoraca, Bošnjaka i Muslimana, te su vrijednosti dobijene u ovom talasu ujednačenije. Naime, policiji vjeruje 54.1% Srba, što je značajan porast u odnosu na prošlogodišnjih 25.7%. Sa druge strane, broj Bošnjaka i Muslimana koji vjeruju policiji se značajno smanjio – sa 71.2% opao je na 46.4%.

Prosječan crnogorski policajac se percipira bolje nego prošle godine – 74.5% ispitanika smatra da službenike policije krasi pristojnost, 70.2% komunikativnost, 66.3% volja da pomognu. Službenike policije lošije od prosjeka percipiraju osobe mlađe od 45 godina, visokoobrazovani ispitanici i oni koji žive na jugu Crne Gore. Tri od pet ispitanika navodi da crnogorska policija služi kao servis građana, dok 52.1% smatra da je policija adekvatno osposobljena. Sa druge strane, ispitanici su u najmanjoj mjeri saglasni sa stavom da je sistem zapošljavanja u policiji transparentan – ovaj stav kumulativno podržava tek 34.0% ispitanika.

Primjetan je trend povećanja samostalnosti policije – naime, broj ispitanika koji tvrde da grupe navedene u upitniku mogu ostvariti uticaj na policiju smanjen je u svih 7 slučajeva. Kao najuticajnije grupe prepoznati su političari na državnom nivou (74.5%) i kriminalne grupe (67.9%), dok najmanje uticaja imaju građani (22.7%) i civilno društvo (19.3%).

Trgovina drogom, narkomanija i korupcija su tri najveće bezbjednosne prijetnje za Crnu Goru. Korupcija građani pripisuju ne samo društvu, već i samoj policiji – iako broj ispitanika koji smatraju da se policija uspješno bori protiv korupcije raste (44.9%), relativna većina od 49.1% i dalje smatra da u pogledu borbe protiv ove pojave nije urađeno dovoljno. Iako tek 7.3% ispitanika smatra da nijedan policajac nije umiješan u korupciju, ipak se radi o porastu u odnosu na prošlogodišnjih 4.3%. Sa druge strane, čak 84.4% ispitanika smatra da su policajci umiješani u korupciju u manjem ili većem broju.

84.3% ispitanika smatra da žene i muškarci jesu jednako sposobni za obavljanje aktivnosti iz domena policijske službe, što je rezultat gotovo istovjetan prošlogodišnjem. Sa ovim su češće od prosjeka saglasne žene, mlađe od 55 godina, obrazovanije osobe, ispitanici koji se izjašnjavaju kao Crnogorci te stanovnici primorske regije. Najveći broj ispitanika saglasan je da žene mogu ravnopravno obavljati poslove u administraciji i menadžmentu, dok podrška ovom stavu opada što je služba više vezana za rad na otvorenom i posebne policijske operacije. Polovina ispitanika se u potpunosti slaže da je u policiji potrebno više žena, a više od četiri petine tvrdi da žene mogu biti efikasnije u kontaktu sa žrtvama trgovine

Ijudima i porodičnog nasilja te da su miješane patrole najbolji način za povećanje saradnje građana i policije. Istovremeno, ispitanice tvrde da bi prilikom razmatranja karijere najviše binule o tome kako uskladiti posao i porodični život (61.4%) te o činjenici da bi policijski posao mogao biti previše zahtjevan (54.0%).

U odnosu na prošlogodišnje istraživanje evidentan je porast samoprijavljenog nivoa informisanosti - sa 39.8% na 55.4%. Ispitanici se o radu policije najčešće informišu putem TV-a (70.3%) i internet portala (65.6%), dok je porast upotrebe informacionih kanala u odnosu na prethodni talas zabilježen jedino u pogledu društvenih mreža - Facebook-a i Twitter-a. Najveće interesovanje ispitanici iskazuju za aktivnosti sprovedene u borbi protiv organizovanog kriminala - 71.7% ispitanika je zainteresovano za ovu temu, dok 68.1% njih zanima borba protiv korupcije. Samo 22.8% ispitanika tvrdi da ima pristup dovoljnoj količini informacija o načinu regrutacije u redove policije, te bi trebalo nastaviti komunikacione aktivnosti u cilju povećanja tog parametra.